

מערכת ש גדולים פז

ומהרה"ש. חיבר על רבינו ירוחם בלו שני חבורים. מגיד לאדם זה חלק אדם וחוה. מגיד מישרים על חלק מישרים ונאבדו. ונדפס שי למורא להרב :

(י) **מהר"ר שבתאי הכהן** מק"ק ווילנאה. בן הגאון מו"ה מאיר תלמיד הגאון מה' יהושע אב"ד מק"ק קראקא. וחיבר שפתי כהן ו"ד ונדפס שנת בקר"ש (י) וחיבר ש"ך ח"ט וספר נקודות הכסף וס' תקפו כהן וס' גבורת אנשים. ובש"ך אומר לפעמים כתבתי בספרי נראה שה"ל חיבור על השור והב"י (ז) וכדמוכח מדבריו הרב פני יהושע בבית דף כ"ה ע"ב ועיין בש"ך י"ד סי' מ"ל ס"ק ח'. ועלה לשמים ולא הגיע למ"ב שנה. ובסוף ש"ך י"ד כתב המניה שהיה לו להרב חיבור גדול על התלמוד והפוסקים. ותוקף גדולת חכמת הרב שפתי"ו רובבות נפלאות מתורתו. (עיין שפתי כהן נח"צ):

(יא) **מהר"ר שבתאי נאואווי** היה רב בעיר רושיד והיה בזמן הרב הגדול מהר"ר דוד גרשון והרב גנת זרדים ויש לו כמה תשובות בס' גנת זרדים ובס' משאת משה ובספר שערי ישועה כ"י להרב מהר"י זיין ואני ראיתי ספר תשובותיו כ"י גדול חכמות והאיכות וספר דרשותיו כ"י :

(יב) **מהר"ר שבתאי במה** עמנואל חסן (עיין חסן ישועות נח"צ): רבי

(ה) **מהר"ר שאול אנדק"ק** אמשטרדם (עיין בנין אריאל נח"צ: ב) ועיין מה' העש"ל: (א)

(כ) **הרב שאול בר דוד** (עיין על אורות נח"צ: ב)

(ג) **מהר"ר שאול הרני** מורמירא (עיין נבטע שאלו נח"צ: ג)

(ד) **מהר"ר שאול רב בקראקא** (ע' מ' העש"ל):

(ה) **מהר"ר שאול שיריון** יחיד ברורו ומי כמוהו מורה. כ"כ הרב מהר"ש צדור בהשב"ץ ח"ד סי' ח :

(ו) **מהר"ר שבתאי** הזכירו הרב מהר"י ווייל בס' תשובותיו בדינין סי' ס'. ומור"ם בדרכי משה בא"ח סי' נ"ג הביאו. אך יש מ"ם שבד"מ א"ח הארוך והקצר שסביב הב"י כתוב וכ"כ מה' חיים שבתאי והוא מ"ם וצ"ל וכ"כ מה' שבתאי כמו-שהוא בדיני מהר"י ווייל הנזכר שממנו העתיק הרב מור"ם בדרכי משה :

(ז) **הרב שבתאי גארמיזאן** (עיין מ' שמואל גארמיזאן):

(ח) **מהר"ר שבתאי וינטורה** (עיין נכר שלום נח"צ: ב)

(ט) **מהר"ר שבתאי יונה** תלמיד סרכין תלאת מהר"א ששון ומהר"א די בוטון ומהר"י י' עזרא בזמן מהרש"ח

הנה מנחם ציון

(א) מתחלה ה' אבד"ק רש"א למלא מקום הג"מ ארי' ליב ואח"כ בדוכנא למלא מקום חותנו הג"מ אברהם כהנא וכשה' בן ל"ח שנה זכה ליב"ש על כסא הכהנות דקיק א"ד (ובמ"ך ש"ך ו' תמוז תק"ץ) בן פ"ג שנה ובניו המה הג"מ יעקב משה אבד"ק ווילנא וז' (תתן דודו הכל"ה אבד"ק לונדון ובמ"ך ע"ו אדר ב' תקע"ה. והג"מ ארי' ליב תתן הג"מ יעקב"ן וחתנו הג"מ אברהם כהנא אבד"ק כרעסטיץ בהגאון בעל גאון יעקב: גס ח"י ס' זכור ושמור לחם שלמה הוצא בס' על אורות: ג) עור ח' ס' ארבעה עשר לכת עשרת הדברים תורת משה אבד"ק א"ד ובמ"ך אדר א"ק (עס"ד) גס נדפס ממנו ס' תשעים דרשות יקרות (א"ד):

(ד) בהג"מ אברהם יסובע העש"ל עשו"ת יד אליהו סי"ח ובהסכמתו ל"ס נחלת יעקב נפתלי שבע רגון ראש יוסף. וסו"ת הנדפס ס' סו"ת הרמ"א ד' א"ד לו הוא, וס' תתן הגאון בעל כלי היטב ומתחלה ה' אבד"ק לחקאטש אפסע כריסק וקראקא וכשתקבל לא"ד נפטר כלס הדרך בגלוגא (י"ז אייר תס"ו) ומ"ש בס' אור הגנוז שבי' תתן הגאון מו"ה ליב פישל (הנקרא הויכר ר' ליב) הוא ע"ס וז"ל בעל כלי היטב בהגאון מו"ה ליב וס' גס נכד הגאון מוהר"ש וואהל ז"ל ובניו המה הגאונים מו"ה ליב אבד"ק א"ד ומו"ה העש"ל אבד"ק ווילנא: ה) תתן הפו"מ מו"ה וואלף עויבר מוויילנא (אחי הגאון בעל מסדו"ב תתן מהרש"א ז"ל) כהג"מ יחזק' ר' בוגמס מפסיקס ור' בונס ה' תתן הגאון מהר"א ז"ל ובנו של האלף מוהר"א מוויילנא פו"מ דפ"ק קראקא והש"ך קראו אותו בשם ח"י וס' תלמידו של הג"מ העש"ל ואחר שילא בגלוגא נתקבל לאבד"ק הפלישיא. ובמ"ך א' אדר תכ"ג, וז' הרבנית ינטעא נסעס אח"כ לזאקווא, (ובמ"ך י"א אייר תס"ו) נבחה מ' עויבר הדרכה שמה ונפטר שס בש"ע (י"ד ניסן תע"ו): ו) סה קראקא עס ח"י הסכמות כסיותו בן כ"ד שנה:

(ז) ונקרא ס' האלף מ"ך ונדפס עס כלור והגס לנכוד מכונה בשם מניחת אהרן, גס ח"י ס' פועל זקק (תרי"ג מלות) וסליחות לגזרות ח"ה ולשוט לבן הסכס והסדרת הנדכרים נחמת מעמקי דרי כל"ג וריזו חדרי כען (וע"ל פ' כי) ומש"ך י"ד עטיו ק"י קביא ק"י ור"פ נראה שה"ל ח"י על אוח:

(כח) מהר"ו ז"ל סה"ה משרש קין משרש עקביא וריב"ו ור"ע וכמה נביאים חנאים ואמוראים ע"ס. והוא תלמיד הרמב"ן ורבינו יונה ורבינו יצחק בר אברהם והוא בר פלוגתיה דהרא"ה:

ומגדולי תלמידיו רבינו אברהם אסמעאל ורבינו דוד הכהן שמזכיר רבינו ירוחם ורבינו חיים בר דוד בעל הצירות ורבינו בחיי המפרש והרישב"א:

הרשב"א חיבר חידושים על התלמוד וזאת לפניו נדפסו בוניציא חידושי ברכות גימין חולין להרשב"א ובתרא להרמב"ן:

וראיתי להרב מה' ברוך אנגיל בתשובותיו סי' ט"ו שכתב דקבל דחידושי בתרא ג"כ הם להרשב"א ומקשי ורמי מתשובות הרשב"א לחידושי בתרא. ואני בעניי אומר דאין למדין מדברי קבלה זו. כי חידושי בתרא הם להרמב"ן וכמ"ש מהריב"ל בחג"ס סי' נ"ו וכל הפוסקים קמאי ובתראי. וזה דבר ברור כשכש אין צורך להביא ראיות ע"י. ותו דיש בידינו חידושי הרשב"א לבתרא כ"י. וגם רבינו יונה והרשב"א והרישב"א בחידושיהם כ"י מיייתו מדברי החידושים הנזכר בשם הרמב"ן. ואין להאריך בזה. ונדפסו שבע שימות הרשב"א בקושטאנדינא ובאשכנז. אך חידושי סוכה אשר באו אל קרבנה הם מהרישב"א ככתוב בדפוס בתולדתה. ובחידושים הנז' בסופם מזכיר הרשב"א. וכמה לשונות מחידושי סוכה הנז' הביאם בארחות חיים משם הרישב"א וז"פ:

ודע כי חידושי ר"ה להרשב"א אשר שם הם קיצור מחידושי הרשב"א והם חומש מהחידושים ויש אתנו חידושי ר"ה להרשב"א כ"י במלואותם. גם נדפסו חידושי קדושין ושבועות וקצת נדה להרשב"א. וכבר ראיתי חידושי הרשב"א כ"י על קצת מסכתות ובכלל על מסכת מנחות. ומקורב נדפסו חידושי הרשב"א לכתובות:

הרשב"א

(יג) **רבי שירה בן הר"י מסימפונט** (עיין רבינו יצחק בר מלכי לזק):
מהר"ר שרום (עיין יד אשכול נח"ס):

(טו) **מהר"ר שרום מויינא** (עיין מהרי"ל):
מה' שרום שכנא גדול בדורות (תלמיד מה' יעקב פולאק. ותלמידו הרב מה' שכנא מור"ם ומהר"ח ה"ה ויכוח מים חיים השגות על מור"ם ביד' על תורת החמא. ובן מה' שכנא ז"ל מה' ישראל שקיל וטרי עם מור"ם כמש"ל מערכת יו"ד עי' מה' ישראל צמ' שכנא):

(יז) **מה' שלום שרעבי** ולה"ה אחד קדוש בדורנו מקובל מופלא (ש) וכמעט הי"ל ס' עץ חיים שהוא הקדמות רבינו האר"י ז"ל בסדר הרמ"פ ז"ל על פה ובקי בהקדמות על מתכונתן וברוב בקיאותו וחכמתו העמיד כוונתו האר"י ז"ל על בורין כסדרן ולהלכות. וכתב קונטרס גדול שמו רחובות הנהר לברר ולפרש ההקדמות היטב עומקן ורומן נימוקן וטעמן. והיה מכין כל כונות רבינו האר"י ז"ל. ובכל לילה אחר תקון חצות בסדר רבינו האר"י ז"ל תקון רחל ותקון לאה כמשפט. היה מיוחד יחודים כמ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער רוח הקדש:

(יח) **מה' שרמה אבסבא** מזכירו בשו"ת מהרימ"ט והרב ספר חרדים מזכירו לשבח ויש לו תשובה בשו"ת אבקת רובל סי' קמ"א וחתום עם הרבנים שם בס' אבקת רובל סי' קב"ד. והוזכר בשו"ת משפטי שמואל ושו"ת מהר"ם אלשיך ובספר מעשה חייא. ונח נפשיה שנת הכש"ן ואפטר עלוי מהר"א לאנייארו חתנו של מהרש"ל כמ"ש בספרו מגן אברהם דף קנ"ח:

(יט) **הרשב"א** (רבינו שלמה בן אברהם י' אדרת) מברצלונה י'

הנה מנחם ציון

(ח) הוא חותן משה (הרמ"א) מזווג ראשון הובא כ"פ בשו"ת הרמ"א ומאוד ז"ע דלא מזכירו אף פ"א בשם חותני ורק סתם בשם מורי (ועשו"ת רש"י ע"ז מהר"ם לובלין קל"ה משאת בנימין ע"ז ושל"ם מס' חולין ד"ס ד' פסויות ע"ס) ומ"ל בלובלין ר"ה כסליו ש"ע (ועשו"ת הרמ"א סכ"ה) ולא כמ"ס המתי' לגיל אות יו"ד סי' ר"ן ע"ס ונדפס ממנו ס' ממותת שלום על סדר המלות (קאפוסת תקפ"ב) ועד"מ אול"ת ק"ב:
 (ט) ומנ"ך כעס"ק ירושת"ו תקל"ו וחי' שני לראש המיסד ק"ק חסידים שם הוא הג"מ גדליה חיון ז"ל ואחריו החזיק בנו שש"י לקודש רבין חסידא מו"ס יצחק מורחי שרעבי ז"ל וכמ"ס בעל אמת ליעקב למחרי"ם גיניז בקדמת שפת היס לבריש שרעבי ע"ס:
 (י) ובי' יו"ד ק"ה מכינו בשם אורו של עולם:

פח

גדולים

ש

מערכת

ראית מה שכתבתי במשמרת הבית וכו' ע"ש ובמשמרת דף כ"ג ע"א. והרב כנה"ג בתשובה י"ד סימן ק"ו השיג בזה על מהרש"ש נאון. ואחר זמן רב נפסד יד מלאכי ועמד על כל זה. ועיין בשו"ת פני יהושע י"ד סימן ט"ז: משמרת הבית של הרשב"א מן לא ראה אותו. שו"ת הרב פני יהושע י"ד סימן י"א. והרב כנה"ג י"ד סימן נ"ו הנהב"י אות מ"ח כתב דמין ב"י לא ראה ברק הבית להרא"ה ע"ש אבל מהרש"ל ופרישה וב"ח ראוהו:

וראיתי להרב פרי מגדים על ש"ע י"ד שכתב בהקדמתו כן וכתב וז"ל ובתשובה סי' רס"א כתב כן לרב רבינו יהונתן דבמשמרת הבית כתב פי' ממקום דשח וכו' וכעת לא מצאתיו עכ"ל. וכבר לעיל כתבתי שכן הוא במשמרת דף כ"ג. וגם מ"ש דתשובה זו השיב לרב ר' יהונתן הוא אנכי שיטפיה שהיא תשובת סי' רס"ב וזו לנרבנא. ובתשובת הרשב"א ח"ג סי' שס"ג האריך על דבר ברק הבית דף כ"ב ורמז שם שלא כתב במשמרת ע"ז וז"ל ולרוב פשימות דברי במטלה אשר שם לא ראיתי לשפוך בה דיו וכו' עש"ב. וכן יראה הרואה דבמשמרת שם קיצר מאד וכו' והעומד על טעמיו יראה ויבין. ובתשובה הנז' פירש יותר כלפי השואל מנרבנא. ואפשר שהוא השואל עצמו דסימן רס"א מח"א דהענינים בתורת הבית סמיכי אהרדי והשואל שם היה מעיר נרבנא כמש"ל:

הרשב"א חיבר עבודת הקדש בדיני עירובין וי"ט והוא בדפוס יג. אך לא נתפשט אלא מקרוב כמ"ש מורנו הרב המופלא בסוף בתי כהונה ח"א. ובחידושי הראשונים המועהקים בריש ספר מעשה רקת נראה משם דהרשב"א בדיני שבת ועירובין כתב באורך כאשר עשה בדיני שחיטה וטרפות ואו"ה וכו' שחיבת תורת הבית הארוך וכן עשה בדיני שבת ועירובין וי"ט וכן נראה מהתשובות הרשב"א ח"ג חדשות

הרשב"א חיבר תשובות לאלפים יא) וכבר נדפסו ח"א דתשובותיו וספר תולדות אדם ק"ר לו האחרונים ח"ב גם נדפסו המיוחסות להרמב"ן. ונודע התשובות המיוחסות להרמב"ן הם מהרשב"א וכמ"ש מרן בית יוסף בהקדמתו וק"ק על הרב מהר"י איסקאפה בתשובותיו הנדפסות בפפד"א ריש דף ב' דהקשה מהשו' הרמב"ן שבמיוחסות לדברי הרמב"ן שכ' הרב הנמקי בשמו. דבתשובה כתב כדעת הרשב"א הפך מ"ש הרב הנמקי בשמו של הרמב"ן. ולא זכר התשובות המיוחסות הם תורת הרשב"א:

והרכה גדולים אנכי דמרירי בפלפוליהו אנכי שימפיהו לא זכרו מזה דתשובות הרמב"ן הם מהרשב"א וכמו שהודיענו מרן בהקדמתו לבית יוסף. וכבר אני בעני העירותי על הגדולים בכמה מקומות. ואני הצעיר ראיתי תשובות הרשב"א כ"י מסודרים בסדר נאה בכללים וסימנים. ועוד ראיתי שני קובצים מתשובות הרשב"א. ושמעתי כי בארץ המערב נמצא ס' הבתים מתשובות הרשב"א גדול יתר מאד. ומרן בב"י מביא הרבה תשובות הרשב"א דליתנהו בדפוס. גם ידוע שכמה תשובות בח"א הם בקיצור מאד וזאת היתה לאחרונה ומנינו נבוכים הם באר"ש מהנדרון בתשובות הרשב"א כי לא ראו דברים כהוייתו בציון ובקומתן:

הרשב"א חיבר תורת הבית הארוך והקצר ושניהם בדפוס. וחיבר ס' משמרת הבית להשיב השגות הרא"ה שהשיגו בספר ברק הבית על תורת הבית. ומתוך משמרת הבית מובן כי הוא לרב המקנא להרשב"א: ואולם קושטא קאי כי הרשב"א עצמו פשט בעל הבית את ידו ונועל ביתו לשמרו שמירה מעליא יטו"ר נפיש. וכ"כ הרב גנת ורדים י"ד כלל ד' סוף סי' א' וז"ל קבלה בדיני דס' משמרת הבית הרשב"א חיברו עכ"ל. ואין צורך לדברי קבלה שהדבר מבואר בתשובות הרשב"א עצמו ח"א סי' רס"א יב) וז"ל ומן הדומה לא

הנה מנחם ציון

יא) ח"א חר"ה וכו' ת"ס ח"ג תמ"ו וכו' ד' ר"ה וכן ח"ס כ"א תל"ה (וגדפס עם הסג דתמים לח"ס פאלאג'י) ובב"י חו"ת כ"ו כ' כזה"ל אח"כ מלאתי בקצור תשובת הרשב"א וכו' ע"ש ונראה מזה ח"א שנתקבל שו"ת הרשב"א וקצין שו"ת הרא"ה וכו' וכמ"ש הסת' בסמוך ועח"כ ק' ל"ז ע"ש וכעת נמכר לנכס"ד פ"ק קראקא גם חלק השני מכת"י:

יב) ע' ג"כ הקדמת כפל פמ"ג פמ"ג יו"ד חות ט' ובב"י יו"ד סי' ק"ט כ' דס' תוה"ב חיברו קודם לשו"ת: יג) גם ח' ס' פסקי חלק (קושטא דר"ת) כונא כ"י יו"ד כ' חלק ט"ש (וכעת נדפס מחדש בשערי ירושלים), וס' שער המים על מקואות וז"ל הכ"י יו"ד סכ"א אחר שנים ו' נתיים יסד שער המים ע"ש:

שבמיוחד סימן ר"ט שאינה מהרשב"א.
כי תשובה זו הביאה בשם הרשב"א
הרשב"ץ והרדב"ן. וכמדומה לי שמש
הרשב"א שמעתי מאחד מגדולי הרבנים
כוון על הרא"ש שכן הביא בפסקיו משם
מהר"ב. ואין להאריך:

(כ) **רבינו שרמה בן אברהם**
ממונפלייר (עיין רגינו יונה
החסיד מגרונדל):

(כא) **מה' שרמה איהב** (עיין שמן
הטוב נח"צ):

(כב) **מה' שרמה די אוליוירה** (י'
(עיין טעמי הטעמים נח"צ):

(כג) **מה' שרם ארגאזי הרב**
המפולפל נכדו של הרב
יוסף די שיגוביא תלמיד הרב יוסף גאנסר
מרבני ברוסא. והיה חמיו של הרב בני
אהרן והיה בזמן הרב מה' יחיאל באסף
ומהר"ם די בוטון והר"ן פני
משה והרב מהר"י אישקאפא והרב כנסת
הגדולה ורבני דורס. והלא לשמע און
ששמעה נפלאות מהרב ז"ל והתבודדותו
בעיון וחבר ספרים הרבה. ואני הצעיר
שמתי סימן לספריו שמו וכנויו זלה"ה.
כי ר"ת ספרי הרב הוא ר"ת שמו הטוב
ומשפחתו זלה"ה בדרך זה. שלמה ר"ת:
שמע שלמה. לחם סתרים. מעלפת ספרים.
המון רבה. אלגאזי ר"ת: אהבת עולם.
(תאורה) לעינים. גופי הלכות. אפרון
שלמה. זהב שיבה. יבין שמועה. זלה"ה
ר"ת: זקנה שלמה. קלורית) לעין. הליכות
אלי. הגהות בשפתי ישנים. ועלה הרב
לעה"ק ירושלים וחזר לאימיר להדפיס
גופי הלכות וחזר לעה"ק ירושלים והיתה
מנוחתו כבוד. ונכדו הרב החסיד מופת
דורני מהר"ש אלגאזי רב בארץ מצרים
והארץ ימים קרוב לתשעים שנה. וכן
נכדו הרב החסיד אב"ד ור"מ בעה"ק
ירושלים מהר"י אלגאזי הרב המחבר שמע
יעקב

חדשות מעתה סי' רס"ה. יר' וכן ראיתי
בשיטה מקובצת ל"ט סוף דף כ"ד מהש"ס
שכתב כמ"ש הרשב"א בעבודת הקדש
הארץ. וכ"כ הרשב"א בתשובה במיוחדות
סי' קנ"ב. וכבר כתבתי זה בראיות בסוף
בית מועד. ולמדנו דספר עבודת הקדש
שבדינו הוא הקצר כמו תורת הכית
הקצרה. והארץ לא נראה בעליל:

והנה מחידושים אשר בראש מעשה רוקח
נראה שהארץ. מעבודת הקדש אגב
שימפא קורין אותו תורת הבית ע"ש:

ידע כי בספר כפתור ופרח פ' צ"ד מביא
מס' תורת הבית בענין צדקה. ועמ"ש
אני בעניי בקונטרס חיים שאל בח"ב
סימן י"ט:

הרשב"א חיבר פי' על ההגדות והביא
קצת ממנו הרב הקובץ בעין
יעקב. ומתשובותיו בקצת מקומות יראה
דהיה לו יד בקבלה. וראיתי איזה קונטרס
כ"י מהרשב"א ע"ד האמת אך בהעלם
נמרץ. (טו) וכבר נודע את כל תוקף גדולת
חכמת הרשב"א. וכתב מהרשד"ם שרבו
מהר"י. טאמאצק היה מחשב סכרת
הרשב"א נגר רוב הפוסקים:

הרב שיירי כנה"ג בא"ח סימן י"ג. כ'
הרשב"א קשיש ממהר"ם בר ברוך.
וכבר השיגו הרב יד אהרן שם. ואני
בעניי כתבתי שם בספרי הקטן ברכי
יוסף דלפי הנראה מסדר זמנים מהרשב"א
הארץ ימים אחרי פטירת מהר"ם ע"ש. (טז)
וכן הוא האמת דהגם דבפסירת מהר"ם
יש דעות באיזה זמן מ"מ לכל הדברות
הרשב"א האריך ימים ובימי אירע ענין
מהר"ם ופטירתו. ומתשובת הרא"ש כלל
כ' סימן י"ו נראה שבהיות הרא"ש בספר
כ' לו הרשב"א. גם בתשובות הרשב"א
סי' תרפ"ט כתב שמעתי מאחד מגדולי
הרבנים שהעיר משם הרב ר' מאיר
מרושנבורג וכו' ע"ש. ובתשו' זו ליכא
למימר כמ"ש הרב שיירי על התשובות

הנה מנחם ציין

(יד) וכ"כ לדיא כמ"מ פ"ו מהיט הוכח כ"י ר"ס ת"ח ע"ש:
(טז) וכמ"ס כש"ח ת"ח תכין כ"י הפי כי שעת ימים וגוי וזיל לפי מה שלקחה אזני רשימה דקס
מכעלי התכנה כי יש כזה סוד עמוק וכו' ע"ש וכס' ל"ד ר"ח ותרנ"ג וכתב"ג סי"ב וכו' ע"ש:
(טז) הרשב"א נולד ד"ח תתקל"ט ונפטר ה"א ע' ומסר"ס נולד ע' תתקל"ט ונפטר ה"א כ"ג ומשם המה' גדולי
הרבנים ש' הרשב"א כיון לבראש וזל ע' מנחת קנאות סי' נ"א וז"ל:
(יז) ח' גס ג' דרכי ס' מפתח תכ"י מלות ו' דרכי נוסף כללי ש"ס (א"ד תמ"ח) ע"ז חיים על שרשים,
שכרות נגלות חזיון שירים, חילת חכמים מוסר (וויטן) תקע"ח) תקופת השנים (עס"ד) ועוד מחברים רבים:
(יח) חמי' גס ס' נלץ אהבה ונל"י יר' סר"ת ר' שלמה וכו':

פמ

גדולים

ש

מערכת

(כו) **מהר"ש הדוני אלהבץ** רבו של הרמ"ק ונמצא עם מרן כליל חג השבועות הידוע כמ"ש בכתב שהביא הרב של"ה (י) וחיבר מנות הלוי שנת רפ"ט. ובזמן שמהר"ם אלשיך היה בן ששים שנה עדיין היה חי מהר"ש אלקבץ כמ"ש מהר"י אריפול בתשובה הובאה גנת ורדים י"ד כלל ג' סי' ח': מהר"ש בן אלקבץ רבו וגיסו של הרמ"ק הלמיד הרב מהר"י מאימאצק. חיבר מלבד מנות הלוי שכתבתי לעיל. אילת אהבים על שיר השירים. שרשי ושי על רוח. ואלו נדפסו. ועוד בא לידו ברית הלוי להרב ז"ל כ"י וכו' פ' ההגדה עד"ה שחיבר להלמידיו החכמים באנדרנפלא וקרא הס' ברית הלוי כ) כי כרת את הברית עם חכמי אנדרנפלא וכו' ג"כ קונטרס מהקדמות נוראות בקבלה ויראו ספר הברית הזה ויזכרו ממנו שהיה נוסע לא"י והיה לאות בינו לבנים. וחיבר בית ה' חיבור הגדול בחכמת האמת. ממתן שלשלמה בסוד הזיווג. עבודות אהבה. וכתב סדר הדורות דף קע"ד ע"א דיש בידו קונטרס כ"י מהרב ז"ל בבאור מאמר ההור פרשת בראשית בפסוק ויעש שני המאורות הגדולים שהשיב הרב ז"ל למרן מהר"י קארו ז"ל ושם מזכיר מהספר הנזכר ופירושו להושע:

(כז) **מה' שרמה אמאירי** רב א' מרבני אלוניקריא) חיבורו של הרב החסיד מהר"ר יוסף קובו חיבר שו"ת כרם שלמה וקונטרס עוללות הכרם בשו"ת תורת חיים למהר"ש ח"ג וס' פני שלמה דרושים נחמדים ובנו הרב חיבר דבר משה ג' חלקים. הלכה למשה ב' חלקים וספר יד משה:

(כח) **מה' שרמה אסתרוב** חיבר מדרשי התורה וראיתו כ"י על החומש. וכתוב בתחלתו מדרשי התורה שחיבר הקדוש אנשלמה אסתרוב וק"ל. והוא

יעקב. שארית יעקב. נאות יעקב. אמת ליעקב. ועוד לו חיבורים הרבה ולה":
(כד) **הרב החסיד מר קשישא מהר"ש אלגאזי** גדול

הדור היה מדייני עה"ק ירושלים. ת"ו בזמן מורנו הרב מהר"א יצחקי והיה הלמיד הרב פר"ח כמ"ש בנדרס במערכת חי"ת (עין מ' חוקי די סילוף) ואח"כ היה רב בארץ מצרים מ"ה שנה. ובהחלה היה רב בחברת הרבנים מ' בנימין מעלי הכהן ומהר"י זיין. ואח"כ היה רב לכרו למעלה מעשרים שנה. וראיתי חבוריו כ"י משו"ת ולשונות הרמב"ם. והיה אפוסרופוס גדול לעניים ואחר פטירתו לא השאיר אלא שיעור כתובה להרבנית ע"ד שכתב הרב זרע ברך על הרב ב"ח והרב תי"ט והרב בית שמואל ע"ש והכנסתו רובה כמעט היה מחלק לעניים וצנועים וה"ח. וחסידותו ושקידתו בתורה היה להפליא וכמעט שלא נסתכל בד' אמותיו. ויחי קרוב להשעים שנה. ואני הצעיר בשנת תקי"ג זכיתי לקבל פני שכינה ימים אחדים. והרב היה בן בנו של הרב הגדול מהר"ש אלגאזי בעל יבין שמועה וכו'. והיה הרב הנזכר אחיו מאמי של הרב הגדול עיר וקדוש מהר"א בעל עין החיים וכו'. והני תרי אחי קדישי מלאכי אלהים עולים בכל הארץ יצא קום ודבריהם נשמעים בשמים ורבו עניניהם וז"ע:

(כט) **מהר"ר שרמה אלפראני** מרבנים הקדמונים אשר בארץ מצרים כמ"ש בנדרס מערכת מ"ם אות כ"א (עין רבינו מאיר נר טורדוכ) והיה הרב הזה בזמן מהריק"ש וחיבר ס' תשובות והיה מדרקק וטחטט בדיו בתשובותיו כמ"ש הרב גנת ורדים ריש חלק א"ה. והלשון שהבאתיו בנדרס מתשובה כ"י להרב הנזכר עתה ראיתי שתשובתו הג' נדפסה בתשובות מהריק"ש הנדפסור מחדש ס' קל"א ע"ש:

הנה מנחם ציון

(יט) ומ"ס עליו ס' קב כושר פ"ו לע"כ כי דברים אלו אמורים רק על רבינו שלמה בן גבירול וכמ"ס בשה"ק כי נתקבל בו ישמעאל א' וסברו כגון תחת עץ האלה ע"ש אכל מהס"א מחץ דבר שמי' ס"ס (וג"כ ש' ש"ף):
(כ) גם זה נדפס בלבוש (ש' תרכ"ג) וז' שם בבקדמה דחי' גם ס' בית תפלה בלזר על כל סדר התפלה רמזיו וסודותיו וכן מזכיר שם עוד ס' בית ה' סכת שלם גם חי' ס' לחם שלמה (עס"ה) וז"ל שער אהבה פ"ו)
וס' שומר האמונים מעניני האמונה ושרשי הדת ס' מלכו של עולם אורח נחמד דברי שלמה (פי' תני עשר) פלגי אובס על איוב ופי' עבודת אהבה וכלם נזכרים בזכרתי א' כספר אילת אהבים:
(כא) ושמי"ך ש' תפ"א:

מערכת

ש

גדולים

(לד) ר' שרמה בן רבי יוסף מסרקסמה.
(עיין פירוש המשנה נח"כ):

(לה) רש"י הוא רבינו שרמה יצחקי

והוא כנני לאביו רבינו יצחק.
ובמס' ע"א מזכיר רש"י מפירושי אביו.
ודלא כמי שכתב דרבי יצחק אביו לא
היה בר אוריין ואמרו להכי בפירש"י
על התורה פתח א"ר יצחק להזכיר אביו
שאמר לו מפני מה כתיב בראשית ורש"י
כתב א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל
התורה אלא מהחדש. והזכירו אשר דברו
על הכותב הזה דאיהו ניהו דלא היה
צריך להתחיל אלא מהחדש. דאלו פתח
בהחדש שה היה מוצא בילקוט בפ' החדש
מאמר זה בשם ר' יצחק כמו שהביאו
רש"י. ובוחר הקדוש פ' בא דף מ"ל ע"ב
איתא א"ר יצחק לא היה צריך למכתב
אורייתא אלא מהחדש הזה. ועיין מאי
דמשני התם. ותו דאבוה דרש"י בר אוריין
היה כמדובר:

רש"י. מצאתי כתוב בקונטרס ישן נושן
שקראוהו רש"י והוסיפו יו"ד לרמוז
שם אביו ר' יצחק כדי שלא לומר ר"ש.
וכן נזהרו לכתוב על רבינו שמשון הש"ר
משאנך וכן הש"ר מקוצי כדי שלא לכתוב
ר"ש עכמ"ך. ואנו קבלנו דמ"ש הש"ר
מקוצי הוא על סמ"ג. (כה) גם נהירנא
שראיתי בספר קדמון שמבנה לרש"י רבינו
שלמה ירחי וכ"כ בקצור סמ"ג דף ל"ח
ע"ב. ונראה שרש"י אי אביו מתחלה היה
מלוניל ומשו"ה קרו ליה ירחי. וכ"כ בסדר
הדורות רבינו שלמה ירחי בר יצחק.
ובתשובת רש"י המובאות בשבלי הלקט
חותם שלמה בר יצחק:

רש"י היה מגזע התנא ר' יוחנן הסנדלר
כ"כ סדר הדורות דף קס"מ ע"ד
שכך כתוב ביחוס שלו:
רש"י תלמיד רבינו יעקב בר יקר ורבינו
יעקב בר יקר תלמיד רגמ"ה. כ"כ
בתוספות

הגה' מנחם ציוי

(כב) ומאלא ממנו ככת"י פ"י על הראב"ע עה"ת וז' שם דעל הסודות הראב"ע ח"י ביאור בפ"ע ומסיים שם
כזה"ל ואני משיב לכל מי שיבוא ס' זה לידו שלא ימסרנו אלף ליחידים (ואולי ר"ל ליחיד סגולה) וגנו חותם
על ידו כוס"ל פזרם בן שלמה בן גענין המכונה אסתרוק והלשון הג"ל רלתי כס' השגת הראב"ד עה"ש פ"י
התורה ככת"י ומאלא ככת גגנו קומברודס מדינת אנגלטיה:

(כג) ומקורו נדפס לו פ' שיר השירים אשר לשלמה כולל כל שירי שלמה גם ח"י ס' מקור חיים וס' חידות
ועתרוניס ד' קראקא (עפס"ד וס"ס יד אבישלוס לבעל העקיפה):

(כד) ונדפס בשם תקון מדות הנפש וס' מיתוסס אליו גם ס' מנחת הפנינים:

(כה) וכנ"ל חו"ס ס' קצ"ל רלתי שז' הסר מקולי פ"י כהר"ף דהיושלי מסייע ל"י ואח"כ מסיים וגם ספס"ג
כ' שלשן הירושלמי מסייע להר"ף פ"ה וכתוס' בילע לא:

יהוא ספר ישן נושן וכתוב שם שהועתק
במנזרבא שנת רס"ו. (כז) ומ"ש אנשלמה
בן המצא לרוב ע"ד זה בכמה שמות
בתשובת הריב"ש. ונראה שלאדם גדול
מוסיפין קודם שמו אותיות אין שהם
תחלת וסוף ארון כאלו יאמר ארון שלמה
וכיוצא בשאר שמות:

(כט) מהר"ר שלמה אשכנזי (עיין

ברכות נחשננו. חונ' הארץ.

מרכבת המשנה נח"כ):

(ל) רבינו שרמה הברבי (עיין

גדולי ליטור נק"ה):

(לא) רבינו שרמה ו' גבירול

מדקדק ומשורר ותוכ"ן

הרבה. (כז) חיבר מאמר מופלא וקראו כתר
מלכות וחיבר אזהרות וכמה פיוטים
נחמדים. וארג מחברת שירה. שקולה מר'
מאות חרוזים בדקדוק הזכירה הראב"ע
בספר מאונים וכתב דלא ישקל כסף
מחירה. והיה ממדינת מאלקא אנדלוסי
בימי רבינו מהר"י ו' מיגש. וחיבר ספר
מדות הנפש בל' ערבי והעתיקו הר"י ו'
תבון בלשון הקודש. (כד) ובריש אזהרות
חתם שמו שמור לבי מענה היה במאר
נענה ירא האל ומנה דבריו הישרים ר"ת
שלמה בן יהודה. ובריש חרוזי ל"ת
המתחילים בצל. כתובים. יקרים. צאי.
חתם שמו באותיות ראשי החרוזים שלמה
באתב"ש. וברשות לסדר עבודה ארוממך
חזקי בסופו ראשי החרוזים הם אותיות
שלמה גבירול:

(לז) מהר"ר שרמה חודארה יש

לו תשובה בס' זרע אנשים

כ"י:

(לח) מהר"ר שרמה ו' חסון בזמן

הרב שבתי יונה ונדפס

בית שלמה מתשובותיו ועוד שו"ת בס'

משפטים ישרים:

וא"כ גם פי' איוב אינו מרש"י. אך בעת לא מצאתי זה. וכן ממבע הלשון של פי' איוב נראה שאינו מרש"י. וכבר קדם לנו שפי' ד"ה אינו מרש"י וכן רמז הרב סדר הדורות:

ושמעתי מפס קדוש רב מופלג שקבל מדנו דרש"י התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש סתורה. וסיס אומר ר"ת נכדו מה שפירש לדוני וקני הש"ס אף אני אעשה זאת: אלל פירוש המקרא לית כחלי כי לא חולל עשוהו. ועתה ראינו כספר מאמר הסתים להרמ"ע שדפס דהיינפארט שנת תנ"ן אשר בסוף הספר ממש הביא מעשה ממקובל גדול פלא וספלה ומכלל הדברים נראה שרש"י כתב פירושו ע"פ הסוד ויש דכדרי דיון עילאין ולכן התענה תרי"ג תעניות ומשה רבינו ע"ה אמר לו אשרי וכו'. והתקבל הוא המסיד מפרש"י נתמן בר שמואל ז"ל שהפליא לעשות ושלך על קבר רש"י ז"ל ועשה סינופס והפסקות עד שגילו לו סוד מ"ש רש"י ויתגלו אותו אתו עמו כלומר אליו סודות עליונות ע"ש כהרבות: (כו)

שמעתי דיש מי שכתב דפירוש נביאים שבידינו המיוחס לרש"י אינו מרש"י ומעמו שהוא ראה פירוש כ"י על נביאים וכתוב עליו שהוא מר' יוסף קרא. והוא פירש"י דנביאים ממש והארקן בזה עכ"ד. ואני אומר שאין האמת כן. ופירש"י שבידינו על נביאים וכתובים במקור קדוש חוצב מחכמתא דשלמה רבתי רש"י ז"ל ומי יאמין לאשר כתוב בקובץ הגז' שכתב על הפירוש שהוא מר' יוסף קרא. ודילמא טעה וסבר שהוא מר' יוסף קרא והוא מרש"י או שרבי יוסף קרא העתיקו מרש"י והיה הפירוש ביה"ה יוסף והמעתיק מכתבתו סבר שהוא שלו: (כו)

הן אמת שאנו כעת מסופק אם רבי יוסף קרא יהיה בימי רש"י או קודם לו. שרש"י מזכירו לפעמים. וכמדומה לי שראיתי שמוזכרו בל' זה וחברנו ר' יוסף קרא. ואיך שהיה נראה דאין לסמוך על מ"ש בפירוש הנזכר שכוחב עליו שהוא מר' יוסף קרא. והעד שמפרש דברי הימים שהוא

בתוספות שאנן גימין כ"י דף מ"ו. והיה רש"י תלמיד רבינו יצחק הלוי כמש"ל במערכת הו"ד (עיי' רבינו יצחק הלוי נח"צ):

ומגדולי תלמידי רש"י. רשב"ם ורבינו שמעיה מפרש מדות בני בנותיו ורבינו יצחק בר אשר הלוי ורבינו שמחה ורבינו שמריה ורבינו שמואל בונבורג. ורבותיו בעלי התוספות מיוצאי חלציו: וכמנחת סתרי מהר"ן ז"ל: כ"י מכתב ידו ממש כתב וז"ל רבנא שלמה ז"ל לאחר מותו מאי בתלוס לכן בתו רבנא שמואל וסוקטו ז"ל אמר לו מי אתה אלל אני שלמה וזקן קוס ורחן נקיון כפיך ותלמוד ממני קריאת שם הנעלם כי הכל למתקין חוץ מזה. וכן עשה וישב אללו בממשות אלל לא ראהו ולמדו וכו' ואמר לו תנין הפירוש בטוב כי אין לי רשות עוד לעכב עכ"ל. ולא ולמד קדושתו ותוקף גדולתו שלא רלס סן כדוטר חי ללמדו עד דסקיל רשותא וידע כעוב"ב דרשב"ס רלוי לוס ואין להאריך:

רש"י עשה שלשה מהדורות בתלמוד ומהדורא שלישית היא זו שבידינו ודקדק מאד בלשונו שרמז כמה חידושים בשינוי אות. והבאים אחריו אמרו כל פירושי צרפתה השלך לאשפתא חוץ מפרש"ן דת"א ובן פורתא ר"ל חוץ מרש"י מפרש התורה ורבינו יוסף טוב עלם. כ"כ הרב משה נ' דאנון מפורסמגאל תלמיד הגאון מהר"י אבוהב בכלליו כ"י: רש"י פירוש תנ"ך אך פירוש דברי הימים אינו מרש"י כוכבתבנא בעניותין בספרי הקמן שער יוסף דף ק"ד. ורלא כקורא הדורות דף ה' ודף ט'. והתוספות ביומא דף ט' ע"א כתבו והר"י יעקב בש"ה ז"ל בשם רב יקותיאל הלוי מוירמשיא דעוריה לא היה בימי שלמה. ושוב מצאתי כן בפ"י ד"ה שפירשו תלמידי רב סעדי' עכ"ל. וכן הוא בפ"י ד"ה א' סימן ה' שבידינו. ובספר הדורות ריש דף קע"ז כתב דכפירוש אינו שבידינו מזכיר לרש"י.

הנה מנחם ציון

(כו) ע' ס' איתן האורחין וכו' לזר המור בראשית וכו' עבודת ישראל פי' וישב ע"ש. וכו' שם אפרים שם רלתי דכר נחמד ע"ד פטט בשם הרב מוהר"ן ע"ש וכו' בשו"ת ב"ה אה"ע סי קצ"ע ע"ש. והכמלא בשו"ת ק"ח כ' כוס"ל אף לשון רש"י הוא לס"ק זה ומלוחתא כתיבתן מסתי עכו"ל חולי רש"י. תקנו כלשון אחר שנתיישב בישראל כלה"ק להבנים ככ"מ ע"ש והגאון מהרש"ק ז"ל כ' ס"א כי לא להזכיר שפרש"י לא נעשה כלה"ק כלשם כתב לדוני פ"ש ובעל מאור עינים כ' שהי' נמלא אללו פרש"י על כל המקרא מוהב יוסף מלוד נכתב בשנת חס"ד ומדקדוק מאור פ"ש ורלא נא פלא דככ"מ שרש"י ז"ל הניח איהו דבר כש"ס כלשון אלו יודע עדין לא תפרש ע"ש שוס א' מהכאים אחריו ע"ד נכון ועי' שנועות ל"ז ע"א ד"ה לא אס אחרת ע"ש. וגם לא מתק שוס ג"י מנוק הש"ס: (כו) ולפי' מ"ש הר"א פולדא (בהגהותיו) לשה"ג פסד"מ תר"ו) שס' כידו פי' ר"י קרא לנביאים ורלא (במלכים ב' ח') ומשם עד סופו מתחילים עס פרש"י שבידנו ע"ש ג"כ אין רל"ה גמורה אללוי גס אותו הסופר הכאן מכת"י הג"ל טעם כולא שהוא לריק והמעתיק שס' רבינו קלוימוס א"ס רומי דניזר מותר בקידוש והכדלס ע"ש קע"ז פירש שהי' כדו"ר דכ' שם בשמו שמעך מפי רבינו קלוימוס א"ס רומי ושמו ר"ק וכו' ע"ש ובשו"ת מהר"ם ק"ג נראה שהי' חי עוד בזמן ר' יחיאל מפרש ע"ש:

וכו'. מה מאד תמהתי איך נעלם מעיני דברי מרן בב' ח"מ סימן קפ"ו דס"ל דהמפרש מס' נדרים אינו רש"י ז"ל אלא מפרש אחר מדרבנא עליו לא חש לקמחיה ע"ש וכמ"ל הרב החבי"ב ודו"ק עכ"ל ואין כאן תמיהה. אכן במ"ש בדף כ"ב קיימין ובדף זה עצמו כתוב בדפוס חסר הגה והעתקתו מפירוש רבינו גרשון. ומ"ש מרן בח"מ סימן קפ"ו קאי על סוגית דף ל"א. וא"כ אם אחר דף כ"ב מרן מכנהו למפרש ונותב עליו לא חש לקמחיה אין ראיה לריש המסכתא עד דף כ"ב דמורף כ"ב הרי חסר לפנינו בדפוס. וכ"כ הרב כהנות עולם בבואר הלכות נדרים סוף סימן רי"ז: ז"ל והאמת שמורף כ"ב ואילך אינו פירש"י אלא פ' רבינו גרשון בכתוב שם עכ"ל. הרי שגם הרב כהנות עולם דראה דברי מרן הנזכר ועליהם בנה דפירושו נדרים אינו מרש"י כמו שיראה הרואה. מ"מ כתב דאין זה אלא מורף כ"ב ואילך. וא"כ לפ"ז יפה כתבתי על הרב פר"ח ותכל תלונותיו מעלי:

איכרא דאנן בענייתין בס' הקמן מחזיק ברכה א"ח ס' הפ"ט עמתי בזה והרגשתי על הרב כהנות עולם דאם שארית המסכתא מרגמ"ה לא היה מרן כותב עליו לא חש לקמחיה. והו דאם נקיים מ"ש בדפוס הרי בדף כ"ה ע"ב כתוב ע"כ מפירושו רבינו גרשון. ומשמע דחזר לכתוב הפירוש דהוא מרש"י. ואיך מרן מכנהו בשם מפרש וכותב לא חש לקמחיה. אשר ע"כ יש לצדד דכל הפירוש מראשית עד אחרית הוא למפרש אחר שאינו רש"י. ויפה כתוב בדפוס שהיה חסר באותו פירוש מורף כ"ב עד דף כ"ה והעתיקוהו מרבינו גרשון. ולפ"ז אין להקשות על הרב פר"ח מה שהקשיתי בברכי יוסף. זה כתבתי בספרי הקמן מחזיק ברכה ע"ש. ומיהו אין כאן תימא במ"ש על הברכים מדברי מרן. דאני עומד בדף כ"ב דאפשר דמורה מרן דהוא פירוש רש"י. רק מורף כ"ב ע"כ אל המקום אשר רומז בדפוס משם ואילך אינו פירש"י. ובעל הדפוס שכתב בדף כ"ה ע"כ מפ' רבינו גרשון אין כוונתו דמכאן ואילך פירוש רש"י ואפי' תימא

שהוא קדמון מאד מזכיר פירוש רש"י דמלכים והוא הפ' אשר בירדנו. גם רבותינו בעלי התוספות לא במקום אחד וב' מקומות הזכירו פ' רש"י בנביאים כ"ה במקומות הרבה ומהם בסוכה ס"ף דף ה' ויבמות דף צ"ח ע"א ובסנהדרין דף פ"ט כתבו ופירש"י מאור הגולה בפירושי נביאים ע"ש. ומי כהתוס' הקודמין בזמן ויוצאי חלציו בקיאים בדברי רש"י כוונתייהו. וביבמות דף הנזכר הם דברי ר"י נכד בתו של רש"י. גם רד"ק שהיה בסוף האלף החמישי מיחס הפירוש שבירדנו לנביאים לרש"י ואין בזה ספק כלל:

פירוש מס' נדרים מורף כ"ב אינו פירוש רש"י. ובדפוס כתוב שהוא מפירושו רגמ"ה. ואף בדף כ"ה כתוב בדפוס ע"כ מפ' רגמ"ה. מ"מ מדברי מרן בב' בא"ח סימן מ"ז וי"ד סימן רי"ז וח"מ ס' קפ"ו דקרי ליה מפרש משמע דגם שארית פ' המסכתא אינו מרש"י. וכ"כ הבנה"ג ח"מ סימן קפ"ו והרב כהנות עולם בביאורו לסימן רי"ז. וכ"כ הרב יד מלאכי דף קפ"ד ושם כתב הפירוש נזיר ומעילה אינו מרש"י וגם רש"י אשר סביב הר"ף אינו מרש"י עצמו. וכ"כ הרב אליה רבה סוף סימן ר"ח והרב יד מלאכי דף קפ"ד והביא כן משם מהר"ם אמארויליו" ע"ש. וגם לעיל הבאתיו מהרב יד מלאכי ששם הזכיר הכל ועל זה קצרתי לעיל. וק"ק על הרב קרבן נהנאל ריש דף נ"ז שכתב על מ"ש הרא"ש ורש"י פירש דהיינו רש"י דהרי"ף וכו' ע"ש דנראה דרש"י פירש דהרי"ף. וזה אינו: (בה)

וחזיתיה לרב אחאי דין הוא דה"ר הרב המובהק ציר אמונים כמהר"ן רבי נר"י בספרו הנחמד דרך המלך הנדפס מהרש"ה' בכורים דף פ"ג ע"א שהשיג על מה שכתבנו בענייתנו בברכי יוסף א"ח סימן תפ"ט ופה לא אכתוב אלא מה שנוגע למא. רקמן ושאר השגותיו אכתוב עליהם במקום אחר בס"ד. וז"ל: הגם הלום חזיתיה שהקשה ע"ד הרב פר"ח כמה שהכין ככוונת דברי רש"י בנדרים דף כ"ב ג"ב. דלפי דעתו מה יענה הרב בלחקה לשונות רש"י דאייתי לעיל מזה

הגה מנחם ציון

(בה) וסגלתי סמוכות לזה מפרש"י על הכי"ף ב"ק ד"ג ע"ש ונפל כלס"ז מעילס' כי דגם פרש"י על מס' מעילס' איננו לרש"י ז"ל ע"ש מלחא בטעמא:

צא

נדולים

ש

מערכת

הן בעודנו עוסק בש"ס בתרא מכות נהבקש בישיבה של מעלה וסימנך ויקדש כ"ס: כט) פירש"י דאבות ופירש"י דנדרים ורש"י דדברי הימים ופירוש מדרש רבה המיוחסים לרש"י אינם מרש"י ותלו עצמן באילן גדול. הגאון מה' יעב"ץ בהקדמת עץ אבות. וגם בתוך הס' עץ אבות בכמה מקומות הפליא ויהמרמר על האומר שפירש"י דאבות הוא האמת שהוא רש"י ע"ש באורך. ואני בעניי אומר דמאחר דרבינו בעל המורים א"ח סימן רמ"ב מיחס הפי' הזה לרש"י. וגם התוספות בפ' התורה כ"י מיחסים אותו לרש"י. וגם הרשב"ץ דהוא מאחרוני הראשונים לגבי דירן בפירושו מיחסו לרש"י. וגם הרב מהר"ש אוזירה בספר מדרש שמואל שהיה מגור רבינו האר"י זצ"ל בזמן מרן וכל סיעת"א דשמיא מיחסו לרש"י. כן הוא האמת הברור. אבל פירוש דברי הימים האמת אתו כמ"ש לעיל. ודלא כשלשלת הקבלה דחשב שהוא רש"י ומייתי ראיא להרבנים שמוכר שהיו בימי רש"י. וביותר תימה על הגאון בעל סדר הדורות הנמשך אחריו בזה ובכמה מקומות. ולא עוד אלא שהוא עצמו ריש דף קע"ז הביא דבפי' ד"ה ב' ס' כ"ג (כצ"ל) פ' י"ד מזכיר פירש"י. ולעיל דף ג"ב ע"ב ודף ג"ג ע"ג נמשך אחר שלשלת הקבלה ומחזיק פי' דברי הימים לרש"י וכן במקומות אחרים:

גם פירש"י על המדרש הנדפס בספר אור השכל ומשמאלו פי' הרב אברהם ו' אשר אינו בידי עתה לראות ולחקור בו. אבל כמדומה לי קרוב לודאי שהרב אב"א היה תלמיד מרן הקדוש כמ"ש לעיל וכיון שברור ההוא בעה"ק צפת ת"י המלאה אמר"ר קדושים אשר בארץ החיים המה תחזק פירוש המדרש לרש"י. כן הוא האמת. ועיין לעיל מערכת האל"ף (טיין) אור השכל כח"ב):

הרב

תימא שהוא סבר שהוא פירש"י. מרן שהיה בירו חיבורי הראשונים כ"י ידע שאינו פירש"י אבל מראש המסכתא עד ד' כ"ב לא מצינו שלא יהיה פירש"י. ובוה יתישבו קצת דברי הרב כהנא עולם דאיתו לא מקיים כ"א כ"ש החלה ברפוס ולא מ"ש בדף כ"ה. וגם יסבור דאין זה רבינו גרשון מאור הגולה ודוחק. ועיין בספרי הקטן מחזיק ברכה י"ד בקונטרס אחרון סוף סימן כ"ן הנעלם זה מסדר הדורות דף קל"א ע"ש:

רש"י כנראה דלא פירש בתרא מפ' חזקת ואילך וכן כתבו ז"ל. והרשב"א בהשובותיו בח"ג ס' שם"ב כתב פירש"י דס"פ גמ שפוט לא הגיע לדינו מעולם. אך השואל מביא פירש"י ע"ש:

תוספות מקשים על דברי רש"י במקומות רבי' שהם מהדורא קמא וכיוצא. הרשב"א הלוי בס' שרש ישי' פ' הלא בעז מודעתנו. וכן ראיתי להרב ארח מישור נזיר דף כ"ב ע"ב מהספר דכמה פעמים כתבו התוספות בשם רש"י מה שלא נמצא בפירש"י שבידינו. ושם מנגמם דפירש"י דנזיר אינו מרש"י וכן כתבתי לעיל משם הרב יד מלאכי וע"ש שכתב כן מהרב מגילת ספר שהוכיח מדברי מרן ע"ש:

רש"י חיבר פי' על מדרש רבה ונדפס על ס' בראשית עם פ' אבא מהרב אברהם ו' אשר תלמיד מרן ב"י. ורש"י חיבר ס' הפרדס ותשובות. והי"ל יד ושם בקבלה וכך ראיתי בכ"י וכן נראה ממש"ל אות ה' (טיין לטיל ד"ה ומגדולי תלמידי וכו'). ובחון לשון הזהב בפרשת בשלח שכתב יו"ד על שם המחשבה בפ' או ישיר משה. גם ביבמות דף ס"ג ע"ב פירש"י פגור מפקיב בין השכינה למלאכים וכו' ע"ש. וכוון רבינו להקדמת מהרח"ו זצ"ל הסתומה בעץ החיים ומבארת בשערי קדושה. ועיין בע"א דף ה' ופירש"י. ורש"י

הנה מנחם ציון

כט) ובמי יסוד עולם כ' דרש"י נפטר ד"ה תתס"ח ונפס רש"י ין כ' דנפטר תתס"ט וס' שנים ומחש שנה יחת אפרים מעס ע"ס ולחכי וזיתי לכקר דהכלו טיכל סקודס (זיהס"ג וזיהס"ד) הסומד לתלפיות נק"ק חזירמ"ש עד כיום הזה. ועוד נמאל שנה כמל שלמה (ובקר החומס מושגו) כניית מדרשו אשר ישכ עליו רבינו שלמה ז"ל, ואולם חיל ורפדה אחותי דרדכי על מפתן בית הכנסת הזה ש"ק פ' כהנלותו ושמתה בת קול שמעמך (כלי טונג ,ארגעל קאסר" כי המתחדשים מאלו שנה קנס) ואזכרת או לי ששפתי אח כיתי וכו' ולא רחוק מבית הזה נכנס דהס"ל חדש גנין מואלד וסיתס מסוגר, ועל שאלתי מדוע כל יפתח שעריו הלא שבת סיום השני ל' כי נכנס מלח גביר אחד יר"א כלמת מחזיק כושנות ואך כאלון ובתנאי שכלי טונג וכדומה כל יבואו שעריו, ואך מרש"י לא נפאל שום זכר ואזכרה על זה וזי' האמין כולת — וז' יתחס מהסרה על פליטת לאן השאלרת, ושפחה כל תהי גכרת, (ופ"ל ס' קס"ה ונכנס שין שס):

שלפעמים פוסק דיון בפירוט. אז ודאי דסגרתו נחשבת כאחד מגדולי הפוסקים וזה ברור. וכן כתבתי במ"א. ועיין בהלכות ח"ב סימן ק"ו ונספר בית דוד ח"ט סימן ס' אות ר' דוד חולקין בזה וכן הרב מעדני מלך הלי' ז"ל אות ס"א חלק על מרן בזה דתם לרש"י שיפול סבובא אלפ"י שהוא עמלו סובר שאינו אליבא דהלכתא. וכן לא יחשו להורכב דניק מיהו וכו' ע"ש. ואזי אומר דתם למרן שיחשוב זה כעד רש"י רק שדבריו הם להלכה ולא להלכה ולמעשה. וכי כי אמר ר' יוחנן הלכה כיה סובר לספך ח"ו. אלא כך נראה לו לפי שעה ולא כיון לספיק ביותר סיבוב הלכה למעשה. וכן רש"י לא כיון סיבוב דבריו להלכה ולמעשה כמ"ס הרב הכותב הנזכר עד שרש"י יפסוק בפירוט וכמ"ס דוק. והרב הסמ"ח בהלכות ח"א סימן קפ"ב כתב בדל"א ועיי' ביטאתן אין לומר קים לי נגד הרמב"ם ומרן ועל ראשם פירש"י עיין שם :

כתב ראב"ן סימן ק"ז ד' ל"ו ע"א על רש"י שפחותיו שמרו דעת ותורה נתקנסה ונתחדשה וזדנסה מפיו תורת אמת היתה בפיו בשלום ובמישור הלך והעמיד לעולם רגל שלום והגדיל תורה והאריך ע"ש : והירושבא בחידושו ומרן דבי שקול ומרן על דבריו רש"י קורא בשמו מרן כאשר יראה הרואה : (ב)

(ז) **רבינו שלמה בן היתום** פ"י פירושים בש"ס ומביא רא' מפרושי רבינו ישעיה הראשון בספר המבריע סימן ס"ו ושאר מקומות ומזכירו נ"ב בס' שבלי הלקט כ"ב באיזה מקומות. (ג)

(ז) **ה"ר שלמה הכהן** (עי' הרא"ש ד"ה ודע וכו') :

(ח) **מהרש"ך** תלמיד מהר"ר יוסף פירמון בישראל גדול שמו עד שכתב הרב מהר"ר יעקב אלפאנדארי בתשו' שבסוף מגיד מראשית המהריב"ל ומהרשד"ם ומהרש"ך לגבי דידן כהר"ף והרמב"ם והרא"ש בזמנם וחיבר מהרש"ך ד' חלקים מתשובות והחלק הד' נדפס זמן רב אחר פטירתו. והוא היה בסוף ימי מרן כנודע מסדר זמנים. ולעת זקנת מהרש"ך היו צמחיים בצאתם מהרח"ש ומהר"ש חיוון ומהר"ם מלמד : (ט) **מהר"ר שלמה כלאון** הובאה תשובתו בח"ד שבתשב"ץ במור ראשון סימן כ"ב : מהר"ר

הרב הנזכר במשנה לחם הוסיף דפירוש בס' תענית אינו מרש"י. וע"פ זה ל"ק מה שהקשיתי אני בעניי' בנדרפס דף נ' ע"ב (עיין ראב"ן דף ה' וק"ק) ובס' הקטן ראש דוד פ' פנחס דף קכ"ו ע"ד מרש"י דתענית דף כ"ד למ"ש פ' הורוע ע"ש ודו"ק :

האמנם אחר זמן ראיתי דמתוך דבריו רבינו ישעיה והרישב"א ורבינו בצלאל בחידושיהם למסכת תענית נראה בהריא דפי' רש"י שלפנינו במסכת תענית הוא פירש"י ודאי ל) אלא שמרוב העתקות נפלו כמה מ"ס. וכן כתבתי בעניותי בפתח עינים בתענית על דף כ"ד :

רש"י. מצאתי בס' כ"י ישן נושן וז"ל ראש לכל החיבורים שנחתברו דרך פירוש הם פירושי הרב רבינו שלמה בר יצחק. ואם רבו הלוחמים עליו. כל יזינו עליו ותשובתו מתוך דבריו כלם נכוחים למבין. אין מעלתו ניכרת רק ליחידים כי במלה אחת יכולול לפעמים תירוצים של חבירי קושיות אלא שלא כיון הרב בהם לענין פסק עכ"ל :

וכא דגמר אומר אלא שלא כיון הרב לפסק הלכה כפי היותה להרדב"י בתשובה ח"א סימן ק"ט שכתב וז"ל כ"ש שיש בידיו כלל גדול כי רש"י מפרש הוא לא פוסק ויותר יש לסמוך על בעלי הפסק עכ"ל. גם מן כב"י ח"א סימן י' כתב דרש"י מפרש הוא ולא פסק ע"ש. ואז התמה על הספק דמי לנו גדול מרש"י ואין הרדב"י ומרן כתבו דיש לסמוך יותר על הפוסקים. כי עיני' לנכח יצאו דברי הרב הכותב שכתב שלא כיון הרב בזה לענין פסק ותגזר דעתך דהכונה דרש"י עמלו עיקר כוונתו לפרש ולא כיון לפסק ומאחר דקבלה ביסד דרש"י עמלו לא כיון לענין פסק ח"כ שפיר קאמרי מרן והרדב"י דיש לסמוך יותר על בעלי הפסק : (א)

וזו תלמוד ערוך פ' יש נוחלין ח"ל רב חסי לר' יוחנן כי אמר לו מר הלכה הכי נעבד מעשה. ח"ל לא תעבידו עד דלמינא לכו הלכה למעשה. וזה כוונת מרן והרדב"י והרב הכותב הנזכר דרש"י כוונתו לפרש להלכה ולא כיון בדבריו הלכה למעשה. מא"כ הרי"ף והרמב"ם ושאר מחברים דכתביהו להלכותיהם הלכה למעשה ומסרום יפה יפה לגבור להורות משפט כתוב. ואין זה חסרון יפה ולא שמך מזה לרש"י כי הוא עמלו לא כתב דבריו הלכה למעשה והרי הוא כמנוח. אמנם כאשר רש"י כותב בפירוט לענין פסק כמו נאסור והתר

הגה מנחם ציון

(ל) ופמ"ש בהגה מהר"ך חיות למס' תענית וראיתי במק"א דרש"י נפטר ש' תתס"ה בן ע"ה שנים : (לא) וכתובים עירובין דס"ה לא כתב בן ע"ה. וכן בסמ"ג לית ש"ס וכוונת חו"י ק"ד וקייג וכו"ס אגרת בקורת ליעב"ז. וכן הרא"ם הקשה כ"ס כזאת ערש"י דלא מפרש הדברים אליבא דהלכתא וחותר ככל עוז ותעזומות למלא מקום להגיע דרך ישוב :

(לב) וזוהי ח"א מלא בשם זה תלמידו של ר"ת וכמ"ס בסי' הישר מס' תר"ז ואילך ע"ש ובהגה"מ סוף מס' שבת תמלא מר שלמה הילחקי בן מרנא וכתב רב נתן גאון ע"ש ועל סיי' קמ"ה : (לג) וע' בנדפס כלל ע' :

מערכת |ש| גדולים צב

הנז' חרשים מקרוב באו ובים ש"ש קדושין. ועוד כתב שם שחיבר על הרי"ף והרא"ש והמור. וחיבר ים של שלמה על התלמוד ונדפס על מסכתות ביצה יבמות קדושין קמא חולין. ואין ס' ים של שלמה שו"ת כמ"ש קורא הדורות. וחיבר שו"ת ונדפסו זה פעמים. וחיבר באורים לסמ"ג ושערי דורא. וחיבר חכמת שלמה על הש"ס ונס געשה לו זלילה אחד שלא הי"ל להדליק כ"א נר קטן לשעור סעה והיה לומד ומשכיה שמעתתא כמה שטור ונר"ו יאיר מש"ך נדורה עיני ועידינן והוא הדבר ועמין דרמ"ז בהקדמת ים של שלמה שהדלו לו מן השמים נזר יליה. ובביאוריו לשערי דורא משיג על מור"ם בתורת חמאת דף ו' ודף ז' ודף ל"ד. ובתשובותיו מבואר הויכוח שה"ל עם מור"ם:

ומבואר הדבר כי רש"ל מר ניהו מהר"ש לוריא ודלא כדמובח מס' מנן שאול סי' נ"ח דתרי הווי. ומגדולי תלמידיו מהרש"ל הרב משה מושה והרב משאת בנימין. ושמעתי שלמד חכמת האמת עם הרב מהר"ר ישראל סרוק תלמיד רבינו האר"י וצ"ל קרובו. ונתבקש מהרש"ל בישיבה של מעלה שנת של"ג והיתה מנוחתו כבוד:

מהרש"ל כתבתי לעיל שהוא מגזע רש"י וכן כתב סדר הדורות שיש בידו מגילת יוחסין שכתב כן ע"ש דף קי"ד. וכן ראיתי שכתב הגאון מהרש"ל עצמו ביש"ש יבמות פ"ד סי' ל"ג ועל רש"י יחוס בית אבי סמכתי וכן ע"ש. ונדפס יש"ש נימין ועמ"ש לעיל מערכת יו"ד כס"ד (עיין ים של שלמה נח"ב):

(מז) מהר"ר שלמה רוב לייבש
מלוכלין (ל) הוא הגאון החסיד

(מ) מהר"ר שרמה אב"ד דק"ק לבוב
(עיין מערכת המסנה נח"ב): (לד)

(מא) מהר"ש ראניידו (עי' מהר"ר שמואל לאניידו): (לה)

(מב) מהר"ש הלוי נכד מהרש"ל הזקן
תלמיד מהר"ש חיבר שו"ת והיתה מנוחתו שנת השצ"ה בן נ"ב שנה:

(מג) מהר"ש הלוי חתנו של הרב יהונתן גאלאנטי בנו של הרב המקובל מהר"ר בנימין היה אב"ד באיזמיר בזמן הרב ישראל בן הרב בנה"ג. חיבר ס' שו"ת והם בכ"י לו) והרבה תשובות מהם העתיק הרב יד אהרן בספריו שהיה אביו של רבו הרב בנימין. ומורנו הרב בתי כהונה ח"ב כס' הגט מוזכרו לשבח בשם מהרש"ל מארי דאתרא:

(מד) מהר"ש הלוי הזקן (עיין לג חב"ב נח"ב): (לו)

(מה) מהר"ר שלמה מלונדון רב אחד בזמן הרשב"א כאשר תראה בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' נ'. ואני ראיתי קובץ כ"י ישן נושן ובו פסקים ממהר"ר שלמה מלונדון והבאתי דין א' ממנו בברכי יוסף א"י סימן א' אות י"ד ע"ש:

(מו) מהר"ר שלמה לוריא מגזע רש"י שיצא מהתנא ר' יוחנן הסנדלר דור ד' לר"ג הזקן. כ"ב בשו"ת מהרש"ל שנתחדש בדפוס. והוא היה בזמן מרן ומור"ם ומהר"ר צונצין ומהר"ם פאדובה. (לה) וחיבר חבור על התורה והשגות על הראב"י. כ כ בשו"ת

הגה מנחם ציון

(לד) כהר"ב הג"מ משה חר"מ ז"ל מזהמובטץ ומתהלל ה"י אבד"ק תעלם חתן הגביר מו"ה משה פו"מ דק"ק ליס"א: (לה) כהמ"ס ב"ד של שלמה ירחם שלמה על הנפס"ס ומספריו נראה שה"י קהל רפאל שלמה ונ"ל דמר ש' תקניד וכמ"ס כס' מערכ' לג ח"א סי' ז' ע"ש (ועמ"כ אות זי פי' נון' וזאת למד' כ"ח): (לו) ונדפסו אה"כ כהלונדון (תקס"ח) כס' לג בלמה אבד"ק אומרי וסמ"ך תנ"י: (לז) וכסה"ד הכיו לו גם ס' חקק שלמה דברי שלמה לחם שלמה נוחת זכרון והסגת הכית: (לח) נולד בוורמיישא ומתהלל ה"י אבד"ק כריסק וכמ"ס גם חג הפסח (ד"ק שניו) לתלמידו מו"ה יעקב ולפ"י מ"ס כסה"ד הר"ש לוריא כרומייא ע"ס הוא ז"ל כרומייא ודבריו נשתקו מ"ס שה"ק וקא"י על עיר כריסק קיינאנען וז"ל כשיקתי מים ע"י מורי מהרש"ל ככריסק אירע מעשה בבית הכר מו"ה דוד דריק שאלנו העכברים את האפיקומן מתחת הכר כשעת הסדר וכו' ע"ש, ואח"כ ה"י אבד"ק לובלין (ושמ"ך ז"כ כסליו של"ד) ולפ"י מ"ס כסה"ד הר"ש לוריא כרומייא ע"ס הוא ז"ל כרומייא ודבריו נשתקו מ"ס שה"ק וקא"י על עיר כריסק ש"ר ילח וזלתי ע"ש חותנו הרבאשן ור"ת שלמה ר' ילחשק או ע"ש זקני הרב מו"ה ילח קלויצר ועשו"ת סי"ב וכו"ש ג' גיטין פ"ד ל"ב הכיו ד"ח כס' חמיו הגאון מוהר"ק ירושלמי ע"ש וכת' ה"ל כסה קהלמא ומרס שמה נשיאם להכר מו"ה אליעזר אחי הרמ"א ז"ל וזכרת כפנקס דח"ק פ"ק (ועל"י אות א' קס"ה והגה ש"ך כסוף הס'): (למ) הוכה נתיבות עולם נחמ"ל תחי' האשון פ"ט ובשו"ת מהר"ל כס"ט, וכן מהרש"ל לגינו כס' פאל הגאון הלבוב והג"מ יוסף כר"ס המכונה ר' יאסקי מלובלין וע"ס סייעתא דשמיא פ' וישב, ולהמ"ל סי' ינ"ש

מאד. מא) גם ראיתי בכ"י שחיבר נמרא על מס' עדיות שקיבץ מדברי התלמוד דשייכי לה והוסיף נפך בלשון התלמוד וכיאר עליה פירוש רחב ובאה לידי נמרא זו וברכתי ברוך שחלק וכו'. ומהר"ש עדני במלאכת שלמה כ"י מביא מגמרא זו ופירושה. והרב שרה יהושע מזכירו להרב בורעים:

(יז) **מהר"ר שלמה עבדלה** תחלתו יתום בא לשלונקי ממוריא"ה ולמד עם הרב חיים יהודה ועם הרב כרם שלמה חמיו. ואח"כ בא לעה"ק ירושלים ת"ו והיה שנים רבות ובסוף היה רב ר"מ ור"מ ונפטר שנת הת"ץ. וחיבר על ש"ע א"ח ושו"ת וענינים הרבה וראיתים כ"י. וזכר בעוללות הכרם ויד משה וסוף פרי הארץ ובס' אורים גדולים:

(יח) **מהר"ר שלמה עדני** חר מרבנן קשישאי בעה"ק חברון ת"ו תלמיד מהר"ר בצלאל אשכנזי והרב מהר"ח זצ"ל ותחלתו מערי תימן מעיר אוזל שקורין כנעא. מכי חיבר חבור גדול על המשניות וקראו מלאכת שלמה. וכתב בהקדמתו שיושבי תימן לא רצו לעלות לבית שני. וחיבר הספר הנזכר שנת שפ"ב. והרב חזון נחום כותב בספריו מ"כ לאחר קדוש וכיוצא. והן הן דברי הרב הנז' כאשר בחנתי כמה פעמים. ורבו עניניו אשר שמענו ונדעם מחסידותו ושקידתו בתורה מעוני והגיע לידי ספר כ"י שחיבר הרב ז"ל בהגהת המקרא כלו ע"ד אור תורה למהר"ם די לונגונו. וגם הוא הגיה מספרי כ"י וממה שקיבל מרבותיו (ועי' דברי אמת בח"ב):

(יט) **מהר"ש ו' עזרא** (ע"י מ' יוסף חיסקאפה): (מג)

(כ) **מהר"ר שלמה עמאר** (ע"י מ' הנדסה אזולאי ממרוויקוס): רבינו

החסיד רבו של הרב בית חרש כמ"ש הרב ב"ח בריש א"ח ובתשובותיו הנדפסות בפפד"מ סוף סימן פ' ושאר דוכתי:

(מא) **מהר"ר שלמה ו' מובחר** הביא תשובתו בתורת חיים למהר"ש ח"א סי' ס"ג והזכיר תשובתו בכבוד מהר"ש שם בסוף סי' ס"ה. ויש לו הקדמה ושירים בס' אהבת עולם דפנס קושטנדינא:

(מב) **רבינו שלמה מטרנאי** ראיתי בס' שכלי הלקט חלק ב' כ"י שמביא מהשבותיו ונראה שהיה בזמנו. ועתה ראיתי בשכלי הלקט ח"ב סימן קי"ד שכתב תשובת הר"ר שלמה מטרנאי למורי ר' יהודה אחי בר רבי בנימן הרופא העניו: (ס)

(ג) **מהר"ר שלמה מטרנאי** בן הרב המבי"ט חיבר חבור על התורה וקראו מרבין תורה בישראל כמ"ש הוא עצמו בהקדמתו לשו"ת הרב המבי"ט ח"א. ועי' שם בהקדמת מהרי"ט:

(גא) **מהר"ר שלמה בכ"ר מרדכי** (ע"י חק שלמה בח"ב):

(גב) **רבי שלמה בן הרמב"ן** (ע"י רבינו יונה החסיד מנירנדה):

(גג) **מהר"ר שלמה נרבוני** (ע"י נדבך שלמה ד"ה הגס הלוי וכו' בח"ב):

(גד) **מהר"ר שלמה סאנים** (ע"י מ' חיים רופא מ' טיבי הלוי. מ' יוסף מטרנאי):

(גה) **מהר"ר שלמה סיריליי** מיוצאי ספרד ומהרשד"ם י"ד סי' מ' מזכירו וגם רבינו בצלאל בתשובה סי' א' מזכירו לשבח. וחיבר פי' לירושלמי פירוש כופלא על סדר זרעים ושקלים וישנו בעה"ק ירושלים ת"ו כ"י והנאני

הנה מנחם ציון

כ"ס ד' אופינאך נתחלק לו שם הגאון הזה כשם מהרש"ל ע"כ וכן מ"ס השל"ה כ"פ כשם רבו הגאון החסיד מו"ה שלמה ז"ל הכנה טועין דכותנו למהרש"ל וזה אינו וכן הוא הנקרא ר' שלמה ר' לינוס רבו של הכ"ה (פכ"ה אור"ח סק"ה) וכו' מתחלה בפ"ק קראקא כמ"ס השל"ה דע"ג ודק"ל וכו' ג"כ אכ"ה שו"ת, וכו' נקרא ג"כ כשם מהרש"ל השני וכסונו ה' אכ"ה ק' לונלין (ושמ"ך שני"א):

(מ) וגיל דל"ל בר אחי ר"ב ועמ"ל אות לו סי' ט':

(מא) ונדפס במאליק. ועכ"מ ה' מתנות עניים ושו"ת אבנת דוכל סי' קל"ט וק"מ ע"ס:

(מב) ואולי ז"ל לנפח (ע' אכן ספיר לג"י ספיר הנוסע):

(מג) וזכר לטובו בהקדמה לכה"ג אור"ח וכס"ס לחם סתרים וק"ת ח"י נדפס ועלו ובלו כתיב כנסיות לנכדו (שאלונקי תקס"ו):

מערכת ש נדולים צג

(כו) מהר"ר שלמה שרם (ע' דנרי
שלמה לז כלס נח"צ): (מד)

(סז) מהר"ש בן הרשב"ץ חיבר
שו"ת וספר תקון

סופרים מה' ומרן והרב המכ"ט מזכירים
מהשבותיו ומתקן סופרים. והיה שש
להרמב"ן כמ"ש בתשובותיו סי' רצ"א:

(סח) רבינו שלמה בר שמשח
ראיתי בספר שבלי הלקט

ח"ב כ"י שמביא מהשבותיו ובסימן ע"ח (סו)
שם השיב ה"ר שלמה בר שמשח לאחר
מתלמידיו:

(סט) מהר"ר שלמה שער אריה
(ע"י מ' שזחל שער אריה):

(ע) רבינו שם טוב ן אברהם בן
גאון (ע"י מגדל עז נח"צ): (סמ)

(עא) מהר"ר שם טוב גבאי (ע"י
טיב וחסד נח"צ):

(עב) מהר"ר שם טוב עמייה הובאה
השבותו בספר אבקת רובל.
סימן כ"ה:

(עג) רבינו שם טוב פלכו כתב
קורא הדורות דף כ"ב ע"ב

דבזמן הרשב"א היה ה"ר שם טוב פלס
בכתוב בתשובות המיוחסות להרמב"ן סי'
ק"ו עכ"ל. ואין ראיה משם כי כל אותה
השובה היא מה"ר שם טוב שכתוב בתחלה
שאלה זו נשאלה למהר"ר שם טוב וכו'.
והתשובה נ"ל שהיא מהר"ר שם טוב כנראה
נ"כ ממטבע לשון התשובה דאינה מתורת
הרשב"א. וא"כ אין ראיה אם המעתיק
הכניס השובה אחת בתוך תשובות הגדול
להוכיח שהיה בזמנו ע"ד שכתב הרב
כנה"ג ח"מ סי' קפ"א על תשובות מהר"ם
שבתוך תשובות הרשב"א עש"ב. ולי
ההדיוט נראה דמה שכתוב בתשובות
המיוחסות מהר"ר שם טוב פלס צ"ל ה"ר
ש"ט פלכו דאותיות כ"י חשב שהוא מ'
והרב הזה הביאו אחרות חיים כמ"ש מרן
כ"י

(ס) רבינו שלמה אמיאל גדול
בתלמידיו הרשב"א הזכירו

הרב מהר"ם אלשקר בתשובותיו סי' כ"ה
ס' כ"ז שחולק על הרא"ש:

(סא) מהר"ר שלמה פוקי הובאה
השבותו בספר אבקת

רובל סימן ר"ח והסכים עמו מרן הקדוש:
(סב) מהר"ר שלמה פיגון יש לו

השובה בספר זרע אנשים
כ"י:

(סג) מהר"ר שלמה הצרפתי מעיר
מיוזקה שקיל ושרי עמו

הריב"ש בשו"ת שלו סי' שע"ד שע"ה
שע"ו:

(סד) מהר"ר שלמה הארו בנו של
מרן היה אחד מרבני סמוכי

רבני קונשטנטינא בזמן הרבנים מהר"ר
משה משלם הלוי ומ' יחיאל באסן. כ"כ

הרב מהר"א ן שנגיא בתשובות שבסוף
ספרו דת ודין סי' יו"ד. והיה הרב מהר"ש

הנז' אהוב נאמן להרב מהר"ר עזריה
יהושע אחד מרבני איזמיר. והיה מהר"ש

הזכור בר פלוגתיה דמהרימ"ט. ועם כל
זה בענין הנפילה שהיה רוצה להתיר הרב

מהר"ר עזריה באיזמיר ומהרימ"ט אוסר.
כתב אליו הרב מהר"ש קארו הנז' אל

תרמה בנפשך שבשביל שאני אהובך
לפחות ארציב מנגד. כי אני אחיה הראשון

מן המונעים לעשות הנפילה בעיר איזמיר
וכו' כמ"ש הרב כנה"ג י"ד סימן ט"ל

הגהב"י אות ר"ץ:
מהר"ש קארו. כבר כתבתי בנדפס מערכת

י"ד אות נ"ה (ע"י מ' יוסף קארי
ד"ה מרן הזכיר הכינוי וכו') שיש תשובה

ממנו בשו"ת מהר"ח"ש. וגם נזכר בשו"ת
הרב מהר"ר יחיאל באסן באיזה מקומות

ומהם בס"י קי"ח שחתם על תשובת הרב
מהר"ר יחיאל ע"ש:

(סה) מהר"ר שלמה שרימל (ע"י
ח"י יקר נח"צ):

הנה מנחם ציון

(מד) וכן סי' שנה הלכות ונאחזו זמן ה' גס הב"מ שזחל שלס מרכזי סלוניקו ומנ"כ בעה"ק טבריא כהמים
מלך שלס שו"ת (סלוניקו תקצ"ט):

(מה) מולד סי' ק"ס ופסוק סי' רכ"ז וחי' ג"כ סי' היקר אגרת מלחמת חובה נגד המומר ויפוש הלוקרי י"ע:

(מו) והוא כנדפס כלל י"ב ופ"ט ונזכר סס בשם ר"ש כ"ר שמשון בר אליקים:

(מז) ונקרא אכן גאון מסוגלות תלמיד הרשב"א בתלמוד ולר"י ב"ר עזריות כקבלה בהמ"ס כתר ש"ט, והיה
בסוף המאה הראשונה ונס"ם מלחמת עינים לר"י דמן עכו נמאל השבות עליו:

ושמעתו מוקנים עוזו ונפלאותיו שהגיל לשרל
מכמה לרות וגם ממלכד הן כל יקר ראתה
עיני פעולותיו להלל ישראל וי"ע. ומ"ס
בכניסתו דני גובר הוא דרך הלנה. דמיסתח
דני גובר כלומר הש"ס היה צעיר בגל וזה
סמוך לדמק:

(עו) **מהר"ר שמואל אברהם** אב"ד
בקק"י ויניציא מט) הוא
הקדוש בזמן הרב גדולי תרומה והרב
כנה"ג ורבני דורם חיבר שו"ת דבר שמואל
וספר הזכרונות:

(עז) **השר שמואל** אבארבאניל (עיין
זה לדך נח"כ):

(עח) **רבינו שמואל** בר אהרן הכהן
בשם הר' משה ממנצא.
שבלי הלקט שבלת קמ"ט:

(עט) **מהר"ר שמואל אוזידא** מגורי
האר"י זצ"ל. כתב מהרח"ו
זצ"ל שהוא משרש חוסי הארצי. וחביר דחם
דמעה מדרש שמואל אגרת שמואל על
רות. ובספר שבחי האר"י שם מזכירו
כשני ענינים. ואחר סילוק רבינו האר"י
זצ"ל למד עם מהרח"ו דרך האמת עם
שאר תלמידי האר"י. ויש בידי שטר
התנאים שהתנה עמהם מהרח"ו כדי ללמדם
עם חתימת ידם קדש עצמה:

(פ) **מהר"ש אוטוליינו** (עיין קריה
נאמנה נח"כ):

(פא) **מהר"ר שמואל אידלש** רב
מופלא אב"ד דק"ק
אוסטרא שנת שע"ו חיבר חידושי הלכות
על רוב התלמוד ולאורו הלכו כל מעייני
הגמרא והתוספות בכלילות אשכנז והמערב
ותלמידיהו וזכרם בגלילות אשכנז והמערב
לא זזו מחבכו וכל עסקם בו. (נא) וגם
חיבר חידושי אגדות וממנו יקחו הדרשנים
ובעלי הפרש"ס הרביקוהו לסיוד דרושיהם.
וגם אני שמעתי שיש לו שו"ת:
מהר"ר

בכ"י י"ד סימן ג' כתוב בא"ח בשם
הרש"ט פלכו ע"ש והיה אחר הרשב"א
כי מצאתי בשו"ת הרשב"א ד' ישן באותיות
מרובעות בתשובות הרשב"א של השחוק
הידוע שהוא בח"א סימן תשנ"ה ושם
בדפוס ישן היא בסי' ד' ויש בה חידוש
שכתוב שם וז"ל מיהו אם התירו נראה
לרשב"א ז"ל שמה שעשו עשוי כדעבד
וה"ר שם טוב פלכו נ"ר אומר שלא הותר
כדיעבד והוכיח בראיות עכ"ל. וזוהי מוכח
שהיה אחר הרשב"א אלא אפשר דהיה
בזמן הרשב"א והאריך ימים אחר הרשב"א.
ועיין עוד שם בתשובות הרשב"א אותיות
מרובעות סימן קל"ט:

ואחר זמן רב ראיתי למרן בכ"י י"ד סי'
רב"ח שהביא משם קצור תשובת
הרשב"א לשון הגו' שכתוב בתשובות
באותיות מרובעות רק שמרן העתיק היה
נראה להרשב"א. וזוהי דרך הרב כנה"ג
שם הגהה ב"י אות רנ"ט שאף רשב"א
כשראה מ"ש הרש"ט חזר בו לא"ה
היל"ל נראה להרשב"א לא היה נראה
וכו' ע"ש ועתה ראיתי שב"כ בתשובותיו
א"ה סימן א' דף ר' ע"ד ע"ש. ולי הצעיר
אין הלשון מורה דהרשב"א חזר בו מכח
דברי הרש"ט. ותו דמשמע לי יותר
שהרש"ט היה אחר הרשב"א ותו דבתשובות
שבאותיות מרובעות אין כתוב היה נראה
אלא כתוב נראה. גם קובץ תשובות
שבאותיות מרובעות נמצא אתו בכ"י ושם
גם כן כתוב נראה ולא היה נראה:

(עד) **הרב שם טוב** בר יוסף אבן
פלקירה (עיין המנקט
נח"כ): (מח)

(עה) **מהר"ר שמואל** (אבן חצירי)
איש אלהים קדוש היה
מתבודד בכנישתו דבי גובר בעיר הנקראת
עד היום גובאר. ולרוב פרישותו כדרכי
העה"ז קורין לו רב שמואל אבן חצירי.

הגה מנחם ציון

(מה) ובספ"ד הביא לו סי' דעות הפילוסופים וזה לא ככיר נדפס לו גם סי' מורה המורה (פ"י על מו"נ) מכ"י
ואגרת הויכות ונדפס ממנו חיזה פעמים סי' לרי היגון ונדפס מחדש עם פ"י עליו לח"א:

(מט) וז"י דמר ר"ח חלול תנ"ך (ובמק"א לחי"ת ב' חלול):
(נ) וה"י חתומתו שמואלעזר כמז"ה יסודת הלוי וז"ל אבד"ק לובלין ונקרא ר"ש אידלש ע"ש חתומתו הגבירה שחזק
ישיבתו כפוזנא ונתקבל לאבד"ק חלמא לובלין ואוסטרא (ובמ"ך מוש"ק סי' כסליו ש"כ) חתן הגאון בע"ס
זכרון משה ועש"ת בב"ח ל"ג מ"א ע"ש וק"ו וה"י נקרא ג"כ הר"ש מחזקת עתו"ש רפ"ג דסנהדרין ובהנה כ"י
ששכר שם ונראה שיה' ש"ן כפ"ק קראקא וכמ"ס כ"י י"ש נוהלין ע"ש ומתוך לשון מהר"ם לובלין בחי' לש"ס
נראה של"ס נותה מעפולו ע"ש (וע' הערות בספ"ס שו"ת מ"ס חיים):

(נא) נדפס כ"ס וכן בתוך הש"ס וגם עם הדפס ח"י והנהגות עליו כמו תפארת שמואל הוראת שעה קרני ראש
מוקין הגר"כ והגר"א ואחר כלום הגהות על ח"י אגדות להג"מ יש"י פיק זצ"ל:

מערכת ש גדולים צד

בש"ת משפטים ישרים והיה תלמיד הרב יעקב הכהן תלמיד הרב מהר"ש יונה (יד) ומהר"ש גאון הוא רבו של בעל מורה צדק וחתנו הרב חנניה מאיטאצק:

(נא) ה"ר שמואל גאריקי (ע"י עטים רמונים נח"צ):

(נב) מהר"ר שמואל גארמיוזאן אחד מרבני ירושלים

ת"י. וכבר ראינו כתב ידן אשר חתומים בו רבני קדישי רבני ירושלים ברור שלפני פנינו זה סדר חתימתם: מהר"ש אלגאזי ראשון ומהר"ש גארמיוזאן הנ"ל שני והרב המג"ן שלישי ומהר"י חאניו בעל עץ חיים רביעי ומהר"ר יצחק ביטון חמישי. והרב מהר"ש גארמיוזאן הפליא לעשות שימוש על כל התלמוד ויש מסכתות שעשה מהדורא בתרא ופי' לזרעים וטענות, וראיתי שיטה על מס' ברכות להרב ז"ל שפי' כל הגמרא ע"ד האמת וכל הספר מהשיטה הנ"ל הכל ע"ה, ודרושים ארבעים חמשים בכל פרשה ובאורים לד' טורים וש"ת. גם כל ספרי הפוסקים שלו טורים ופוסקים ראשונים ואחרונים כל הגליונות מלאים מכתובותיו. דבר פלא אשר פעל ועשה. ובעוה"ר לא יצא לאור הדפוס שום ספר. וכמה כתיבות מהרב ברוב הזמן אברורי אברור אלה מפה ואלה מפה. ואני הצעיר באו לידי שיטת חילין ובכורות ופי' קצת זרעים וטענות מכ"י הרב זלה"ה וראיתי הרבה מכתובותיו. גם ראיתי ספר שו"ת מהרב שבת גארמיוזאן ואמרו שהוא אחיו של הרב זלה"ה:

מהר"ש גארמיוזאן תחלתו היה מעיר שלוניקי ובא לעה"ק ירושלים. וכבר כתבתי לעיל מה שהפליא לכתוב בשיטות וחיידושים ודרושים דבר פלא ולא יצא לאור מכתביו העצומים כלל. ואני ראיתי כ"י מלא על כל גדותיו מחידושו וכן תשובות מהרש"ך ואיזה אחרונים כלם מלאים בכ"י הקדושה מחידושו ורומז שם שמות ספריו שחיבר רבים מאד. והרב פר"ח מזכירו בסמן תר"ו:

רבינו

(פג) מהר"ר שמואל בן אלבאז (ע"י עז והדר נח"צ):

(פג) מהר"ר שמואל אלגאזי מקנדיא חיבר תנחומות אל על ספר יראים ושיטות ושו"ת ולא נדפסו. ובספר אלים עמוד ל' הפליג בשבח הרב וחבוריו. ונדפס בויניציא קונטרס קמן ושמו תולדות אדם בשנת ה"ש"ם ובו פסק על דרך ימין ופסק אחר על גגב המשכון ורוצה להחריס סתם. וחיבר תולדות אדם דור ודור וחכמיו משנת שמו"ג ומעלה. וזה הקונטרס אינו מלוי וכרנע נראה לי עס בעליו עמו לא ירפסו. (גב) ומדי טנרי רלתי כמה דברים צדויותיו ש"ס להשיב עליו הרבה. ונפסק דרך ימין לרץ רעשה כנראה מספר דרך ימין להרב מהר"י סלמיני"ה ומורת חיים להרב מהר"ש ח"ג:

(פד) רבינו שמואל בן רבינו אלחנן בן רבינו יצחק. הובאה תשובתו בתשובות מהר"ם ד"פ סי' תקמ"ו (ע"י רבינו אלחנן):

(פה) מהר"ש מילירי אלטונא (ע"י מקיס שמואל נח"צ):

(פו) רבינו שמואל מבינבורג (ע"י פרדס נח"צ וע' רש"י):

(פז) מהר"ר שמואל בכרך (ע"י חוט הסני נח"צ) (נג):

(פח) רבינו שמואל בר ברוך הובאה תשובתו בתשו' מהר"ם ד"פ סי' השנ"ה וכן תשובתו בסמן תשפ"ט ובתשובת מהר"ם הקצרות סימן קמ"ג:

(פט) מהר"ר שמואל בכמהר"ר ברוך הובאה תשובתו בספר תורת חיים למהר"ש ח"ג סימן צ"א:

(ג) מהר"ש גאון בזמן מהר"ש והרב פני משה ורבני דורם חיבר חבור על ח"מ בפלפול עצום והרבה להשיב תשובות למאות ולא נדפס אלא חלק

הנה מנחם ציון

(גב) ובסמ"ד הביא לו גם סי' קבולת הספ"ק (גב) ומשיית חו"י לנכדו נראה דה"י נקרא אנדס שמואל ופי' רב קק"ק טורכין קעלין וויזניטש ונכדו מפני חמת המליך נפטר בדרך בן מ' שנה בכפר אלשכאך בין כיצקנבלך ולווינגבך (גי לחודש ויו שפ"ס) וכן רלתי חת"י כנו ממש פ"ס הלכות גדולות (דו"ז של"ג) וכן חתומתו שמאן כחוס אנדס שמואל ככך זל"ל: (נד) ויני ש' תכ"ז וכמ"ש ר"ס פני שלמה:

מערכה ועד אחרון הכריע אבי התעודה הרב מהר"ש דלא הנשא ואם נשאת לא תצא. והפליא עצה הגדיל תושיה על תשובות הרב מהרי"טו מהר"ש וילייסיד. כבהוב בריש תשובות מהר"ש דלא"ח אחר קונטרס עיגונא ע"ש באריכות גדול:

(ק) **הרב שמואל דילויקיי** (עיין לקיט' אורות נח"ב):

(קא) **מהר"ר שמואל ז' וירגא** נזכר בתשובות מרן הקדוש אבקת רוכל סימן פ"ח וחתום עם הרבנים סימן קנ"ה. ועכ"ש עליו הרב המבי"ט בתוכחת מגולה על דבריו בחלק ראשון סימן רס"ח ועי' סימן רמ"ג ורמ"ה ושאר מקומות. והזכירו מרן בכ"מ פ"א דק"ש:

(קב) **מהר"ר שמואל חיי"ו** בר ברתיה דמהרש"ם תלמיד הרב לחם משנה וחבר למהר"ש ותלמיד מהר"ש חיי"ו מהר"ש ברוך. חיבר בני שמואל ביאור על קצת הל' ח"מ וקצת שו"ת ומהרש"ך מסכים באיזה מהשבותיו:

(קג) **מהר"ר שמואל בן מהר"ו** (ע' ח' חיים ויעאל):

(קד) **מהר"ר שמואל חכים** וקורין לו מהר"ש חקאן הלוי. בר פלוגתיה דמהר"י בי רב ומהר"י מאימאצק ומרן בב"י הביאו בשם מהר"ש חכים. נט' ויש לו תשובות בשו"ת הרב מהר"ל"ח והוזכר בשו"ת הרב המבי"ט ובס' שארית יהודה. והוא הדפיס תשובות הריב"ש בקושטניא ויש לו קצת הגהות שם בדפוס וגם בחי' שבת להרשב"א יש קצת הגהות ממנו. והרב כנה"ג מביא משמו כמה חידושים והגהות בכמה מקומות:

ומרן בב"י ח"מ סימן ל"ו הביא דברי מהר"י בי רב ז"ל ימ"ש עליו הר"ש חכים

(נג) **רבינו שמואל בן רבינו דוד** מביא דבריו הרב שכלי הלקט בשכלת רע"ח נה) ושאר דוכתי:

(נד) **מהר"ר שמואל בר דוד** חלאיו היה מריץ אנרותיו ושואל ושקיל ומרי עם הרשב"ץ בכמה דוכתי ומהם בח"א סימן ס"ד סימן ס"ז סי' ק"א והנמשך עד סימן ק"ד סימן קכ"ז והנמשך סימן קל"ה והנמשך סימן קכ"ט ושאר מקומות וח"ב סימן ג"ו סימן ס"ב וסימן צ"י ושאר מקומות ובאיזה תשובות מזכיר לבנו רבי דוד ובתשובות הרשב"ש בכמה מקומות מזכיר נכדו:

(נה) **רבינו שמואל בר דוד הלוי** בפסקי מהר"ם ריקאנטי מביא הוראתו סימן קע"ט: (נו)

(נז) **מהר"ר שמואל הידא** (עיין זקוקין לניחא ונעורין דלשא ח"ב):

(נח) **הרב שמואל ואלאנסי** (צ"י מ' יעקב ז' חניב): (נז)

(נח) **מהר"ר שמואל די וידאש** רבינו בצלאל בספר שיטה מקובצת מציא מביא חידושים ממנו. ומחובר לספר הנמצא מהרמב"ם נדפס פי' איכה למהר"ש וידאש הנז' בשלונקי שנת ויש"ם מדברה כעדן: נח)

(נט) **מהר"ר שמואל ז' וירייסיד א'** המיוחד ברבני קושטניא בר פלוגתיה דררב מהרי"מ ויש לו תשובות בשו"ת מהר"ם די בוטון ובשו"ת פני משה ומהם ח"א סימן ר"ב. והוא אשר יצא לקראת נשק וחלק על מהרי"מ בגמ מוכ"ה שהיו בו גמומים הרבה והכשירו הרב מהרי"מ ונשאת והרב מהר"ש ז' וירייסיד השני על מהרי"מ והעלה ראפי' אם נשאת תצא. ורבו כמו רבו פסקי רבני ישראל מערכה לקראת

הגה מנחם ציון

(נה) והוא נדפס כלל יג:

(נו) וכן בש"ה כלל יא:

(נז) נולד ש' קלי' ונפטר שס רמ"ז ועש"ע אר"ח קמ"א וז"ל ומעשה בא' שקרא כמו שהוא כתובה בפני גדולי הדור הר"י אבובי הר"א וואלאנסי וסרי' כנו ז"ל, והתורה בו שיקרא כפי המסורה וז"ל ונידונו וסוריו וסו מתיבה פ"ט:

(נח) וגם מחובר לטורם ה' קטן אחרות טהורות לרי אברהם:

(נט) ואולם בשו"ת אבקת רובל ד"ס ושו"ת הלא"ם ותמת ישרים נזכר בשם מהר"ש חכים מ"ש חלל מ"ש כסה"ד מהרי"ם מקאן הלוי הפתיקו נטעות וע"פ השפת"י ע"ש ועל המחבר ז"ע על שמזכירו פעם שנית כפמון ס' ק"י בשם מהר"ש מקאן הלוי:

צה

גדולים

ש

מערכת

משו"ת וס' יפה לבדיקה ויש בספרי האחרונים קצת תשובות מהרב. גם הרב כנה"ג מביא איוה חידושים ממנו. וכתב ביפה תאר ויקרא ריש פ' כ"ח ומורי הרב ר' יוסף ז' לב תירין ע"ש: סב)

(קיא) **מהר"ר שמואל יצחק** אחד מרבני שלוניקי אביר הרועים סג) בזמן הרב כרם שלמה חיבר שו"ת נאמן שמואל וס' ארוחת המיד. וקצת חידושויו נדפסו בספר אוריין תליתאי:

(קיג) **מהר"ר שמואל** בן כמה"ר יצחק הובאה תשובתו בס' תורת חיים להרב מהרח"ש חלק ב' סימן ט"ז ובתשו' מהרח"ש לא"ה סימן כ"ד:

(קיג) **הרב שמואל הכהן** (מנוגי) (עין סג"מ ישמעאל הכהן):

(קיד) **מהר"ר שמואל כ"ץ** (נכד הסמ"ע ע"י) לקט שמואל (צק"ג): סד)

(קטי) **מהר"ש לאניאדו** בזמן מהר"ם אלשיך ומהרח"ו

ומהרימ"ט חיבר כלי חמדה עה"ת. כלי יקר על נ"ר. כלי פז על ישעיה ונרפסוי ועוד הי"ל כלי גולה. סה) ונכדיו הרב מהר"ש לאניאדו אב"ד בק"ק נא אמון והרב מהר"ש לאניאדו באתריה דסר ראש על אר"ץ:

(קטז) **ר' שמואל הדוי** (מורמישא) (עין נשר ע"ג גהלים נח"צ):

(קיז) **מהר"ר שמואל הדוי** תלמיד הרב מ"ז אברק"ק בומבורג סו)

חיבר נחלת שבעה תקון שמרות וחיבר מהדורא בתרא. עוד יזו"ת נחלת שבעה ח"ב ושקיל וטרי ומתוכח עם הגאון ברכת הזבח והגאון מה' יאיר חיים בכרך השיג עליו בתשובה שבסוף חוט השני. והרב [הנז']

חכים במחילה אין פי' דברי המור בן וכו'. והרב המבי"ט ח"ב סי' ס"ו כתב דקושית הר"ש חכים אינה קושיא וסיים וז"ל מה שאני תמים הוא מבוע"ם בית יוסף תלמיד הרב ז"ל וכו'. ועל כיוצא בזה נאמר יאמרו רבן דקרו עכ"ל. והרוצה לעמוד בדבר יראה שאין תימה על מרן כמ"ש הרב כנה"ג שם סוף סימן ל"ו. ועין מ"ש מרן בבדק הכית ואבכ"ל:

(קה) **רבינו שמואל החסיד** (עין רדיוו קלמנזר בעל ספר הרקוק): ס)

(קי) **רב שמואל בן חפני גאון** חמיו של רבינו האי חיבר

כמה ספרים וחיבר שער. סא) ואפשר שכאשר הראשונים כותבים משם השערים ובל ימצא בשערי רב אדפס כווננו על השערים הנז'. כ"כ כנה"ג י"ד סי' מ"ג הגהב"י אית ו'. ובס' שבלי הלקט כתב משערי ברכות לרב שמואל ז' חפני. גם חיבר פירושים יתשובות בלשון ערבי:

(קיז) **מהר"ש הקאן הדוי** (עין מ' שחית חסיד):

(קח) **מהר"ר שמואל טאיטאצק** חיבר הרבה שו"ת וחיבורים

ולא נדפס כ"א מעט מועיר בס' שארית יהודה והיה בזמן מהרש"ך ומהר"י אדרבי: (קט) **מהר"ר שמואל** בכו' יוסף איש לובלין (עין לחס רב נח"צ):

(קי) **מהר"ר שמואל יפה אישכני** אחד מרבני קושטנדינא

בזמן מהרשד"ם ומהראנ"ח ומתרימ"ץ וחיבר יפה תאר על מדרש רבה ולא נדפס על כבוד רב ודברים. ונרפס יפה ענף יפה קול על מדרש המגילות חוץ מקהלת, ויפה מראה על אנדרות ירושלמי, יפה עינים דרושים. וחיבר בית דין יפה

הגה מנחם ציון

- ס) וע"ש גם ר"י החסיד:
 סא) ובספר"ד מעלותי לכהונת סבי' ר"ש הכהן בן חפני ע"ש וכו"ל לו עוד ס' מזרנות וס' מקח וממכר ע"ש וכבר ידוע דס' מקח וממכר רק לתתו דר"ג הוא (ונדפס) כעת עם סג"מ יקרות מכונה בשם זר וזה לכהנאן בעל שמן רוקח). ובעקד סס' אשר כדומי נחלל עמנו: ס' מדרשים אשר חו' שי ד"ל תת"ו:
 סב) וכו"ס נקבלת דכס ע"פ שמה כחור וגו' כלקוטי יפ"ת ע"ש:
 סג) ז"ל יאחקי וכו"ס כספריו למעין סס:
 סד) וס' נקרא ר"ש פ"כיס:
 סה) וע"כ מכתבו בעלי הפרטים בשם הר"ם בעל הכלים גם ח"י סי' מנכס ס' עס"ת וס' שכל טוב על מדרש שו"ת וכו"ס כספריו:
 סו) וכן ס' תלמיד להב"מ שפסטייל ו"ל וכו"ס כס' כ"ש משפטי סתוכה כמחודשים ס"א (ועמ"ס נח"כ סס אף ל' כיד ובסג"מ מ"ן סס):

מערכת

ש

גדולים

רשב"ם פירש התורה בדרך פשט וכתב ריש פ' וישב שאמר לרש"י מר זקנו לפרש פי' יותר פשוט ואמר לו רש"י שהיה בדעתו לעשותו, ונדפס ספר קרן שמואל פי' לפירושו:

כתבו הגהות מי' סוף ספר אהבה על סדר התפלה וז"ל רשב"ם אשר כתב על לשון האלפס אני שמואל מוסיף וכו' ע"ש. ויש במשמע קצת שכתב רשב"ם הגהות על הרי"ף וכן משמע קצת שעשה ר"ת הגהות על הרי"ף ממ"ש הסמ"ג כמש"ל מערכת יו"ד בס"ד. (עיין הרי"ף ד"ס ודע שהרצ"ה וכו'):

רשב"ם לא היה מנכיה עיניו, ופעם היה רוצה לעלות בקרן שהיו בו סוס ופרד ונזדמן שם אחיו רבינו תם ואמר לו שא מרום עיניך סוס ופרד לקראתך. הגהות מרדכי סוף עירובין:

(קכז) **מהרשד"ם** תלמיד מהרל"ח ומהר"י טאיטאצק בזמן מרן ומהריב"ל וסיעתו והגיע לגבורות זקן ויושב בישיבה. וחיבר השו' בסדר ארבעה מורים. ויש שני חלקים בדפוס קדום והם מעורבין ודפוס רע. וכל הפוסקים מה שרומזים הם על ההשו' שבסדר ד' מורים. ואותם שני קובצים נהבטלו כלא היו לפי שהן כלולות בנדרפסות אח"כ על סדר ד' מורים. וכנראה שנעלם זה מסדר הדורות דף קע"ז ע"ב. אך הרב מהר"א די בוטון בתשו' שכתב קודם שנרפס על סדר ד' מורים רומז על הראשונות. וכתב מהרשד"ם כתב תוכחה לרבני צפת ומכללם מרן כמ"ש בתשובותיו יו"ד סי' פ"ו. ומגדולי חבריו מהר"ם מאטאלון ומהר"י אדרבי. ומגדולי תלמידיו הרב לחם משנה והרב עצמות יוסף. ונכדו מהר"ש חיוון ורבי לו עם מהר"י סובל כמו שתראה בתשו' מין ספר אבן עזר בסופו. ומלכד התשובות ודרשותיו הנדפסות ראיתי כמה שימות על הגמ' מהרב ז"ל (כ"י: ע)

רבינו

הגה מנחם ציון

(ס) ט"ס הוא ז"ל רבינו שלמה בן אחי הר"ם הדפוס פי' דברי הימים א' סי' ד' וליא וד"ס ב' סי' ב' וי"ג ובס' הישר לרי"ת סי' כתר פ"ט (מהבס מהר"א"ס):
(סח) וכו' רבינו יצחק נזיר בשב"ט ס"פ הכותב ע"ש:
(סט) ולא נמצא כידינו רק לעמי פסחים וכו' ונדפסו בש"ס ויולא בשלימות ופי' להסלים נדפס כש' תקנ"ז ובשנת תקפ"ו גם פט ציבור ובס' לחא':
(ע) גם נדפס פסקי מהרשד"ם כולל דינים הסחודשים מתוך כל חלק שימת שלו (שאלוניקו תקמ"ח):

הנז' השיג עליו במ"ב. אך הגאון הנז' הקבה להשיב ולו יא"ר חגר מתניו וקרני ראם קרניו בהם יננח להעמיד השנותיו על תלם. כמבואר בריש ספרו הבהיר חוות יאיר:

(ק"ה) **מה' שמואל הלוי** הבוא תשובותיו בס' פני משה ח"א סימן י"א וח"ב סימן כ"ח וסימן נ"ח וסימן נ"ט. ועיין מ"ש הרב מה' יוסף קצבי על תשובת מהר"ש הלוי אשר בפ"מ ח"א סימן י"א בספר רב יוסף סימן ח'. והרב מה' שמואל הלוי הנז' הוא תלמיד הרב מהר"י ממראנו ז"ל והוא רבו של הרב הגדול מהר"י רואנים ז"ל כמ"ש הרב ז"ל כמשנה למלך פ' כ"ט דמכירה וז"ל גם מורי הרב מהר"ש הלוי כך היה מלמדנו וכו' ע"ש:

(ק"ט) **מה' שמואל הלוי** חבריו וכן גילו של הרב מהר"י רואנים הנזכר כאשר ידענו מפוס רבנן קדיש. והוא שקיל וטרי עם הרב משנה למלך בה' אישות. כנראה שהיה נכדו של הרב מהר"ש הלוי רבו הנז'. ועמ"ש בח"א מערכת יו"ד אות ס"ב בס"ד. (עיין מה' יצחק הלוי):

(ק"ק) **רבינו שמואל בר ר"י** ממנשולא בן אחותו של רבינו משה הדרשן. (ס) פי' דברי הימים ב' סימן ה' ואינו מרש"י כמ"א בח"א (עיין רש"י):
(קקא) **רשב"ם** בן בתו ותלמידו של רש"י אחיו של ר"ת והיו בעיר רומרוג כמ"ש הראב"ד בספר הקבלה על ר"ת רבינו יעקב מרומרוג. (סח) וכ"כ במפתחות תמים דעים סוף הלכות חמץ פסקי דינין לרבינו שמואל מרומרוג הוא רשב"ם. וכן כתב הרשב"ץ בתשובה ח"ג סימן רמ"ו דרשב"ם הוא רש"י בר מאיר מרומרוג שהיה ממקום רומרוג וחבר פי' בתלמוד. (סט) וזה נעלם מהרב בית דוד א"ה סימן קע"ה דחשב דרשב"ם ור"ש מרומרוג תרי הוו:

מערכת ש גדולים צו

(קכג) **מהר"ר שמואל ז' סידע** (עג) מיוצאי ספרד תלמיד מהר"י די ליאון חתנו של מהר"י אבוהב, ועמד לישראל בעת צרה במצרים מהצר הצורר ואת הנ"ס למינהו כתב במגילה נקראת בפורים שלהם יום כ"ח אדר. ותרין יתיב ק"ק סיריליו בכח שם המפורש, כך מצאתי בקובץ כ"י וחבר כללי שמואל אשר בס' תמת ישרים: (עד)

(קכט) **רבינו שמואל הסרדי** תלמיד הרמב"ן (עה) חיבר ספר התרומות ומוצק בו ספי הזכרונות שחיבר וגשכח זכרו. והיה בשנת התקפ"ה לאלף החמישי. כ"כ בספר יוחסין ושם מכנהו רבינו שמואל הסרדי:

(קל) **מהר"ר שמואל עדילה** תלמיד הרב הגדול מהר"י מטראני ז"ל והזכיר תשובותיו בס' פני משה ח"ב סי' ב' וסי' ק"ו:

(קלא) **מהר"ר שמואל עטייה** הוזכר בספר אבקת רובל סי' קנ"ב: (עו)

(קלג) **מהר"ש פדורניטין** (עי) מעיל שמואל נח"ב:

(קלג) **מהר"ש פדורניטין** אחרון (עיין בית הרוואה נח"ב):

(קלד) **מהר"ר שמואל מפראישדורף** (עיין מה' ישעיה סג"ל הורוץ ד"ה ואני שמעתי):

(קלה) **מהר"ר שמואל פרימו** תלמיד הרב מה' יהודה שארף שמו נודע בשערים, ונדפסו קצת תשובות וקצת רמזי דרשותיו בס' הנכבד של הרב חתנו הוא ספר כהונת עולם, והיה אב"ד בקק"י אדריאנופאל:

מה'

הגה מנחם ציון

(עא) והי' נקרא בערכי איזמאיל אכן נגדילה ונולד לאביו רבי יוסף הלוי בן גיקטליא (ד"ח תשינ"ג) וסי' תלמוד לרכיו הניח כתלמוד ולרכיו חיוג דקדוק כימי רשכ"ג ור"י אכן חסדאי ור"י אכן גיאת הי' תלמידו, וסי' חכם גם בחכמת החשבון ואלגנציות, ולרגלי המסומות קבע דירתו במאלאגה בתור סוחר ונעשה יועץ למלך בגדאדאלח ונפטר בש' תתכ"ו ובנו ר' יוסף נהרג שם על קדיש עוד בש' תתכ"ד, ובעקד הספרים בדומי נאלח ממנו פי' יקר עה"ת:

(עב) גם חי' סי' בן משלי בן תלים וכן קהלת בדרך תרומים ופי' על נביאת נחמן קטופה וס' העושר על דקדוק (פי' הקדמת סי' מאזניים להלכ"ע) ומהר"י ברכות פי' מי שמתו נראה קלת שחי' גם פי' על הירושלמי ע"ש, ועל בעל סה"ד ז"ע על ש"ס לו' סי' מבוא התלמוד:

(עג) ובספיד הגי' שמואל סיריליו ע"ש פירו:

(עד) יגס חי' הגה על ספרא ואדרי"ג (ע' תמת ישרים ח"ב וסיס שנת יסודה):

(עה) ומ"ש בסי' היוחסין הספרדי ט"ס הוא וז"ל הסרדי והוא מדינת סרדליא ממלכת א'עליא:

(עו) וחי' סי' מפתחות הרמזים:

(קכג) **רבינו שמואל בר מנחם** הובאה תשובתו בתשובת מהר"ם הקצרות סימן פ'. ונראה שהוא רבו של מהר"ם כמ"ש בתוס' יומא שהם ממנהר"ם דף מ' מורי הר"ש בר מנחם. ובתשובת מהר"ם ד"פ סימן קכ"ח וקכ"ט השיב לו רבינו חיים בן חפץ זהב ועיין סימן של"ט:

(קכד) **מהר"ר שמואל בכמה** משה ז' ברוך תלמיד הרב מהר"ש חיוון ז"ל והובאה תשובתו בשו"ת מהרח"ש א"ה אשר עם קונטרס עיגונא סימן ח"י:

(קכה) **ההכם הכולל ר' שמואל** בן הרב ר' משה מלג'וירי חיבר חבורים רבים בכל חכמה ובכל מלאכה, ומחס ספר הנורא קראו קץ להכונה להיותו הכלית מה שאפשר לפרש בו בדרך נכונה. וס' המלך וס' עשרה דברים. כל אלה ספרים רבים ונכבדים. ספר ישן כ"י:

(קכו) **מהר"ר שמואל בכ"ר** משה הלוי נזכר בשו"ת אבקת רובל סימן ק"ח:

(קכז) **רבינו שמואל הנגיד** חיבר מבוא התלמוד (עא) והרמב"ן בחידושי זמני דמיתו מחידושי רבינו שמואל הנגיד ומפרש דבריו, וחיבר הלכתא גברותא כמ"ש בשם הגדולים ח"ב מערכת ה"א ובוועד לחכמים ח"א שם (עיין הלכתא גברותא נח"ב) וב"כ הכלבו סימן כ"ד דף י"ט ע"ג וז"ל וכתב רבינו אשר ומצאתי בהלכתא גברותא שחיבר הנגיד ז"ל. (עב)

רבינו מהר"י רואנים ויש לו איזה תשובה בספר משאת משה. ואני הכרתי בן הרב מהר"ש הנזכר מה' יעקב קמחי ז"ל בעיר לונדרים בלכתי בשליחות מצוה והיה חריף ובקי. והדפים ספר שיושנת יעקב על ביצה ותעניות:

(קמח) **מר רב שמואל** ריש כל' (ע')
רבינו ח'י' (נח"ל):

(קמח) **מהר"ר שמואל** שטיין פג' כ"ץ
(עין כוס יבוצות נח"ל):

(קמח) **רבינו שמואל שיקלי** הוזכר בכלבו דף כ"ב סוף ע"ג שכתב הרב דוד הלוי פ"ב משם רבינו שמואל שיקלי ע"ש ורף ס"ב ע"ב. והסופר שהוזכר בספר חרדים דף ס"ו ע"א דפוס וויניציא אפשר שהוא מזרעו. ומצאתי בשיטה כ"י על קלף קדמונית בשני סוגיות שכ' מורנו החכם הגדול רבינו שמואל בר שלמה, ושנים זו כתבם הרב ארחות חיים דף ק"ב בשם רבינו שמואל שיקלי. והר"ש בר שלמה הוא רבו של מהר"ם בר ברוך כמ"ש בתוספות יומא דף מ"ב. וכן בתשובות דשייב' להלכות אישות סימן כ"ח ובתשובות דשייב' נזכר בריש ס' משפטים:

(קמח) **מהר"ר שמואל שרם** אחד מרבני צרפת הקדמונים מעיר פירפיניאן הובאו דבריו בשו"ת מהרח"ש א"ה סימן ח"י דף קכ"ו ע"א:
(קמח) **מהר"ש שריצמט** פה (עין קינור מרדכי ח"ג):
רבינו

(קל) **מה' שמואל צבי הירץ** (ע')
בנו של הגאון. הרב בית חדש יש לו הרבה תשובות בשו"ת מר אביו החדשות שנדפסו מקרוב ובספר תשובות גאוני כהראי:

(קל) **מהר"ש צרפתי** (עין נמוקי שו"ת נח"ל):

(קלח) **מהר"ר שמואל** קאדינובור (ע')
הלמיד הגאון מה' העשלעט.

אב"ד בפירדא ובק"ק פפ"מ ובק"ק קראקא תלמידו הגאון מה' גבריאלי מקראקא פ' ובנו הרב קב הישר וחתנו מה' נחום אחי הרב ש"ך פ"א חיבר ספר ברכת הובח על סדר קדשים חבור נפלא קב ונקי. וחיבר ברכת שמואל עה"ת דרושים נפלאים ושם הראה ידו החזקה גם בדרך האמת. וספר אמונת שמואל משו"ת וספר תפארת שמואל הגהות הרא"ש והמורים חבור מופלא. וחידישו מהר"ש קאדינובור הנז' אשר הם בספר מ"ח ח"מ הם חידושו אשר בספר תפארת שמואל הנז' וראיתי כתוב דהרב הוה מהר"ר תלמודי מחידושו בזמן נועד. ואת יקר תפארת חכמתו נודע בשערים המצויינים. ועלה לשמים שנת תל"ט: (פב)

(קלט) **מה' שמואל הרעי** תלמיד מהר"ך מקורפו והיה חתנו של הרב בנימן זאב. וחיבר שו"ת משפטי שמואל:

(קמ) **מהר"ר שמואל קמחי** ז"ל א' מרבני קושטנדינא בימי

הגה מנחם ציון

(עו) אבי הג"מ ארי' ליב מקראקא בע"ס שאלת ארי' וקול שחל אבד"ק סוויז סטאנצין ואומצטן טיקטין קראקא ובריסק (ושמ"ך תע"ג) אבי הג"מ שמואל ז"ה אבד"ק בריסק וע"ס עץ הדעת עוב עה"ת וכתבתי כ"ז כשכיל הסופרים בין שמואל א' לשמואל ב':

(עח) ומספריו נדלח דרי אהבן שמואל בקורא שמו וכש"ת נ"ש ח"ב ס"ך כי בזה"ל ואנחנו מהרש"ך סיפר לי ששמו בשעת מלידתו נקרא אהבן ורק ע"י חולי נשתנה שמו לשמואל פ"ס:

(עט) ומש"ת אמונת שמואל נדלח דה"י גם תלמידו של הג"מ ר"ב מלובנין והש"ת ושש"ת שער אפרים וז"ל ס"י כ"ע וה"י גם אבד"ק ריש גלוצ' ז"ס ביאלא לו"ו (במון לוויאל) ובבריסק מש' תכ"ט עד תל"ג:

(פ) וכן הגאון בעל חינוך ב"י ה"י תלמידו וכמנ"ש ס"י ל"א:
(פא) וכן הרב מו"ה ישעי' הכהן ה"י מלוקתי בנותיו ובנדרה"ו (מנחות ק"ו) הביא ממנו חד"ת ובנו הרב קב יוסף ב' בהקדמת ס' ברכת שמואל דכ' בנותיו נהרגו על קד"ה נש' ח"ת וגם המה ה"י כפתע בין המות ע"ס:

(פב) ז"ל תל"ו ח"ל פסק דח"ק דפ"ק קראקא יזכור אלקי"ם את נשמת אדמו"ר הג"מ אהבן שמואל כהנא מו"ה ישאל ש"ס מכאן לוועד הגליל ק"ק חמטליק ושם י"ב-ל"ג פתח שנתאזח משה רבינו למיתת אהבן י"ט תמוז תל"ו עכ"ל. ובכ"ז בהקדמת ס' ברכת שמואל עה"ת ועמ"ס עליו הגאון מהר"ש שמעלקי סוויזין אבד"ק נ"ש וז"ל בהקדמת ס' דברי שמואל עה"ת. ובמגלת ספר כס"ס יליכ פתגם להב"מ יעב"ך משד עליו שש' יודע ד' חלקי עורים וכ"י בע"ס פ"ס:

(פג) ז"ל שטיין וס' קורין אותו בקלור כס' מר שש"ך בר"ת וממ"ס המו"ל ס' מראות אלוכלות (ד' אויפנאך) נדלח דבית תמוז תע"ט בשעת נתינת הסכמה בין כתיבה לחתימה פתאום נ"ל פ"ס:

(פד) ובכלבו שלפנינו הג"ה הרב דוד כרי לו"י פ"ס: פה) ז"ל שלפנשעאלס וס' אבד"ק שפרסבורג:

צו

גדולים

ש

מערכת

הנוכח חיבר בית שמואל א"ה והדפיס ואחר כך הוסיף וגרע והדפיס בית שמואל מהדורא בתרא. ומהדורא קמא נתבטלה מאחר שהרב עצמו מינע וריבה. ובית שמואל הנדפס באפי רבביו הוא מהדורא בתרא:

(קנז) **מהר"ר שמואל** א' מדייני ק"ק קראקא (פט) חיבר עולת תמיד עולת שבת על ש"ע א"ח ונדפס באמשטרדם שנת תמ"ה: (צ)

(קנז) **מהר"ר שמחה הכהן** תלמיד מהר"י לירמא חיבר ספר שמות הגיטין ונדפס שנת ז"ת. ושקיל וטרי עם הרב פני משה וחתנו מהר"י אלמושנינו:

(קנו) **רבינו שמחה** בר שמואל (עיין מחזור ויטרי נח"צ): (צא)

(קנז) **רבינו שמחה** משפירא (צב) הרבה תשובות מהרב ז"ל מביא הרב שבלי הלקט בב"י:

(קנז) **רבינו שמעון** בר אברהם זצ"ל הביאו שבלי הלקט שבלת ק"ו:

(קנז) **מהר"ר שמעון** במה' אפרים יהודה (עי' גלגולי נשמות נח"צ):

(קס) **הרב שמעון** אשכנזי מפ"פ שחיבר ילקוט שמעוני על תנ"ך. כתב בצמח דוד משם ר"ע מאדומים שהעתיק מילקוט שהיה כתוב בשנת עי"ן לאלף הששי. ומכאן תשובה למ"ש קורא הדורות מאומד הדעת שה"ר אליעזר השמעוני שנפטר שנת ר"ץ היה בן הרב מחבר הילקוט: (צג)

רבינו

(קמו) **רבינו שמואל** בר שלמה (עיין רבינו שמואל שיקולי):

(קמו) **רבינו שמואל** בן רבינו שמחה (עיין מחזור ויטרי נח"צ):

(קמח) **רבינו שמואל** בר שניאור רבו של רבינו יונה עשה פירושים לש"ס בדרך שקלא וטריא כמו שנראה מהרשב"א בתשובה ח"ג סי' שמ"ה ורבינו יונה הזכיר לרבו הנזכר בספר היורה כמ"ש בנדפס. (עיין רבינו יונה החסיד מנירונול):

(קמט) **מהר"ר שמואל** שער אריה ממנוסבה ראיתי בכתבי רבני איטאליא הם אמרו שחיבר פי' על ש"ע א"ח. והרב מהר"י הלוי ואלי בלחם הפנים שלו כ"י שראיתי. חלק ממנו מביא איזה דבר ממנו וכן מהר"י לינוג בספרו כ"י. אבל מחיבורו עצמו לא ראיתי אפי' שמץ מנהו. אף ראיתי פי' ש"ע י"ד כלו בכ"י מהחכם מה' שלמה שער אריה אחיו של מה' שמואל הנזכר:

(קנז) **הרב שמואל ז' תבון** בן החכם ר' יהודה אבן תבון חיבר חבורים נפלאים ובתוכם ס' מאמר יקוו. ס' ישן כ"י: (פו)

(קנז) **ה"ר שמואל** תלמיד הרא"ש (עיין ספר מאור נח"צ):

(קנז) **מהר"ש סבע** (עיין מה' יהושע זינגין): (פו)

(קנז) **מהר"ר שמואל** אב"ד דק"ק פיראד (פח) בזמן הרב שבות יעקב ושקיל וטרי עמו בתשובה

הנה מנחם ציון

(פו) ז"ל יקוו המים ונדפס זה לא כביר (בק"ק פ"ב) גם העתיק פ' חלק מס' אבות מורס הנכונים ומאמר תהלה לרמב"ם ז"ל וחי' הוספות לס' המלות לרמב"ם ז"ל (הונא במק"ח להר"ש לרס"ג ז"ל) גם חי' פי' לאזהרות רשב"ג (וה"י) גם פי' שיר המעלות לשלמה) וס' נר החופש ופי' על קבלת סוכה גם יקוו המים (ובספ"ד הביא לו גם ס' דעות הפילוסופים כ"י):

(פו) ומ"ש היפה תואר ריש במיר בשם הר"ב שבע בש"ן לו כיון והיא נא':
(פח) כמו"ס אורי שרגא סיניס כמובדיל פו"מ דק"ק ווארסלוב תלמיד חותנו הג"מ ארי' לוב אנד"ק פרעמסלא ווינא וקראקא (המכונה הויכר ר' לוי) וגם תלמידו של הגאון רבי ר' העשל ז"ל פ' כ"ש סי' נ"א ושמות אנשים שם כספ"ק ע"כ וה"י נקרא בשם שמואל הרמתי ומתחלה ה"י אנד"ק שידלוב:

(פט) כמו"ס יוסף ב"ל פתחוס כמובדל בית אדר ת"ס חתן האלוק מו"ס חיים ארגליר מפ"ק קראקא רב דביס"ג דרז"וו פאלר ז"ל נפטר יוס"ב ע"י מנחשון תמיט ובהקדמת ס' עולת שבת הביא ספרו הגדול סירת כסף שחיבר ע"ש: (צ) ז"ל אח"ת:

(צא) תלמיד רש"י נפטר ש' ד"ח תתס"ה (יוחסין):

(צב) חבירו של הראב"י עב"ת מהר"ם סי' ק"ב ולעזרי: דהוא בלחם עם הנוכח מקודס:
(צג) ז"ע דנצל קוה"ל ל"ב רק נכד המתכר הילקוט ולשון זה מצינו גם עד דור פשירי:

ראה שלא היו יודעין דת ודין ואפילו תפלה וברכות כהקנן. ואמר בלבו כי טוב לו לקרנם לתורה וללמדם תורה וליראה את ה'. וזה יותר מהליכת א"י וכן עשה והצליח כמעט לגיירם והרביץ תורה שם והיה זה שנת ש"ט. והיבר פ'י ארוך על הזהר על ספר בראשית וספר שמות והוא מצוי בסריפול ותונס. ואני ראיתי ס' אחד גדול חלק א' מפירוש הרב הנזכר. והרב הנזכר הוא שיסר פיוט בר יוחאי. (זו) ועתה נדפסו ב' חלקים פירושו (זהר בראשית ונקרא הם' כהם פז גימ' שמעון לביא ז"ל. גם פז ר"ת פ'י זהר.

(קסו) **הרב שמעון המעירי** (ע"י הרב המעילי):

(קסח) **רבינו שמעון מפריא** הזכירו בפסק דין מהר"ם ריקאנטי בפסקיו סי' ק"ט:

(קסט) **מהר"ר שמעון בר צמח** (הרשב"ץ) עמ"ש מהרח"ו זצ"ל והרשב"ץ מכניז אותו הרב דוראן. וכן כתב מהרח"ו זצ"ל וכן כתב מהר"ם ח' חביב בעזרת נשים דף י"ב. ודלא כהרב אדמת קדש ח"א סימן ט' דף י"א ע"א וסיף ע' ג' חשב דהרב דוראן אינו הרשב"ץ ועמו הסליחה וכפר אדמת'ו דהרבר ברור דמר ניהו הרשב"ץ. יכמו שנראה מתשובות הריב"ש בכמה מקומות דמכנה להרשב"ץ בשם הרב דוראן. וכמו שכתבו מהרח"ו והרמב"ח: וזו היא שקשה על הרב מ' אליהו קובי בתשובותיו סימן יו"ד דף ע' ע"א שכתב דמצא חבר להרב דוראן והוא הרשב"ץ. השיג הרב יד אהרן נר"ו בא"ה הנדפס מחדש סימן ז"ך הנהב"י אות פ"ט על מהר"א קובי הנזכר. ועל מהר"ם שלטין בספר בני משה סימן ל"ה: ועוד יש להעיר על מהר"א קובי והרב בני משה שכתבו מה"י ולא ידעתי היכן פגעו בהר"י. כי מהר"י בי רב ודעמיה לא כתבו אלא הר"ר דוראן ואין הר"י נואם. ועי' בתשו' מהר"ם אלשקר סי' צ': הרשב"ץ

(קסג) **רבינו שמעון הגדול** הזכירו רבינו רוקח (צד) וכתב דר"א הגדול נכדו היה תלמידו. ונראה מדבריו כי רבינו שמעון הגדול היה חבירו של רגמ"ה. ושם הזכיר שלשלת היחס מרבינו שמעון ורבינו אליעזר הגדולים כלם קדושי עליונים כמ"ש במצורף לחכמת דף י"ד דברי הרקח עצמם בכתובת יד:

(קסד) **מהר"ש דוויך הכהן** (ע"י ר"ח שדה נח"כ):

(קסנ) **מהר"ר שמעון טורנו** מזכירו רבינו מהרח"ו ז"ל בחידושו ב"י והועתק כמעות כס' טעמי המצות שנדפס בולקיוא:

(קסד) **מהר"ר שמעון** בהגמ"ם יעקב רישר (ע"ין סלת למנחה. שמן למנחה כה"כ):

(קסה) **רבינו שמעון בר יצחק** ראיתי כס' שבלי הלקט ח"ב כ"י סימן ע"ג שכתוב שם וז"ל נראה בעיני ה"ר שמעון בר יצחק נ"ע ובעיני רבינו גרשום ובעיני אני שלמה מטרייש העיר אשר בצרפת הסדר הזה שנפדר. כך כתוב כס' שבלי הלקט. וקרוב הדבר שהם דברי מאור הגולה רש"י וצ"ל אני שלמה מטרייויש. שכבר נודע ששם היה איתן מושבו. אלא שאח"כ היה גרוש בצרפת ובארש"י לאשכנז. ובעיר יורמישא יש להם כבלה שהיה מדרשו של רש"י בבית הסמוך לבית הכנסת והבית סגור והפתח בנוי. רק בעד החלון של בית הכנסת נראה בית המדרש הנז' (זה)

(קסו) **רבינו שמעון ז' רביא** ראיתי כס' יודעי בינה מהרח"ו שבי' דה"ר יוסף חמיץ הניח בידו פירוש רב אחד פאקי פ"י על פ' בראשית נח לך מזהה. והיה הרב שהרביץ תורה בק"ק מריפולי ממערב ושמו רב שמעון לביא עב"ד (זו) ואני שמעתי דהרב הנזכר היה דעתו ליסע לא"י וכשכא למריפ לי

הנה מנחם ציון

(צד) ונס' דן ידן להקדוש מוהרש"א ז"ל הכיז ס' עדיות לר"ם הגדול ע"ש ונסה"ל כלל י"א כ' וגם ר"ם הגדול סה"י מלומד כנסים ס"י אומה ככ"י ע"ש וזאת נעלס מהרב מהר"ו הייזנטיס ומ"ש בגלגל סק"ו וז"ל אולי סס"ת שמואל הגדול ס"ס הוא. ונפטר כמין תתניו ג' ימים קודם בא האויב: (צה) וזכיתי לנקד בית הקדוש הזה ולנשק כסא רש"י ז"ל אשר נקד החומה ה' מושב שמה צניעות' אשר כלל מערב של כיסא"ל (ועמס"ל ס"י ל"ס ונסה"ס מ"ן סס) והלכן הזאת דומה להס סיוי וסיבכ עלי' דומה לארון הכרית: (צו) ולע"ק ממס"ל חכ"כ אות יו"ד סימן עו"כ ע"ס: (צז) גם נדפס ממנו כיאור קת מלות קשות שנס' הושר ומחאכר לקודש כס"ס יד נאמן למוסרה"ח מיראדה ז"ל:

צח

גדולים

ש

מערכת

(קעא) **רבינו שמעון היירא** (ע' הלכות גדולות נח"ג):

(קעב) **רבינו שמעון** הלמיד רש"י חיבר פסקי הלכות כמ"ש הגהות מיימוניות פ"ו דתפלה שכתב ר"י בתשובה לה"ר אשר מלוניל שמצא בפסקי הרב שמעון תלמידו של רש"י ע"ש. (ועי' לקט):

(קעג) **רבינו שמעיה** מפרש מדות (ע' רש"י ד"ה ומגדולי תלמידי וע' לקט נח"ג): (צט)

(קעד) **רבינו שמריה** ק' (ע' רבינו אביגדור הכהן. רש"י ד"ה ומגדולי תלמידו):

(קעה) **מהר"ר שמריה הכים** הובאה תשובתו בתורת חיים להרב מהר"ש ס"ו:

(קעי) **מהר"ר שמריה** שרביט הזהב מוזכר בתשובות האחרונים וראיתי קצת שיטות על הנמ' כ"י להרב ז"ל:

(קעו) **ההכם ר' שמשון** בן אבמליון חיבר ס' המלמד. ספר ישן כ"י. ועמ"ש לעיל מערכת המ"ם (עין ספר מלמד נח"ג):

(קעז) **רבינו שמשון** בר אברהם משאנץ הלמיד ר"י הזקן בעל התוספות. פירש זרעים וטהרות וחיבר תוספות שאנץ והוא רש"א המוזכר בתום' ואחיו ריצב"א. ונראה לי ההדיוט כי הוא רש"א המוזכר בהגהות אשר"י. ודלא כהרב מהר"ש חיינו בביאורו לח"ס ס' י"ב אשר חשב דרשב"א שהביא בהגהות אשר"י הוא הרשב"א מברצלונא הידוע. ויש לו הרבה תשובות בתשובות דשייכי ובתשו' מהר"ם הארוכות והקצרות:

רבינו

הרשב"ץ תלמיד הקדוש רבינו אפרים וידאל תלמיד הר"כמ"ש בתשב"ץ ח"ב ס' רנ"ו. ושם ס' רפ"ג כתב הר"ן רבם של רבותיו. וזרשב"ץ הפליג בזקנה והגיע לגבורות, וכתב ס' יוחסין שבשנת קנ"א בא לאלגווייר כי בורח הוא מספרד מהגרש וזכ"כ הרב ס' מגן אבות פ"ד דף נ"ח שבערי אדום היה רופא ומפני הצרות ברת. וליראתו לחזור לערי אדום הוצרך ליהנות מהקהל כי נלאכת הרפואה גרועה ואינה מספקת עש"ב:

הרשב"ץ חיבר אוהב משפט זהר הרקיע השב"ץ ג' חלקים יבין שמועה מאמר חמץ פסקי ר"ה ורמזי נדה ופי' קניין ומגן אבות וכל אלו נדפסו. עוד חיבר חבורים אחרים וזכרו סוף ח"ב מהחשב"ץ. (צח) והיה בקי בכל חכמה כנראה מספריו ועיין בתשב"ץ ס' קנ"ח ח"א והנמשך מה שזעיר על רבנות הריב"ש. וראיתי בקובץ כ"י שהציל מחא אלגווייר בחכמתו מיד רבים לוחמים. והיה מלומד בנסים:

(קע) **מהרר שמעון האסמיראן** בן מהר"ר יחיאל חיבר שו"ת ולפעמים מייתי הכנה"ג איזה מתשובותיו כ"י והרב דרכי נועם מוזכרו א"ה ס' כ"ט ע"ש. ובהסכמות שהסכימו על פסק הרב מהריב"ל על המוסר להשר יוסף נשיא גדולי הדור מרן והרב ישראל די קוריאל שהיא הרב ישראל בר ביאיר והרב המבי"ט וסיעתם בי דינא רבא אשר בעה"ק צפת ת"ו ומהרש"ם ומהר"ם מאמאלון ומהר"י אדרכי וסיעתם משלונקין חתום הרב מהר"ר שמעון קאסמילאן ברבני טצרים ע"ש בשו"ת בהראנ"ח ח"ב ס' נ"ה. ואני הצעיר יש לי קרוב לשכונם התשובות כ"י מהרב. ומתשובותיו נראה שהיה בזמן הרדב"ו. ומצאתי בקובץ כ"י שהיה דיר כ"ו לרבן יוחנן ונח נפשיה שנת שמ"ח:

הנה מנחם ציון

(צח) ונדפס ממנו ס' דרושים ונקראים בשם תפארת ישראל (א"ד ת"ס) ומקובץ נדפס לו ס' אפרין שלמה על כ' תלם (ד' וזלרשא) וזיוחסין יחס לו גם ס' פנים חדשות ע"ש וזה לא כביר נדפס ממנו קינה לחורבן נב"מ והוא נתון קונטרס קובץ יקר ע"י ר"י עקריש ומדפוס יבן נושן נמלא אל"י ס' גיעין וחלילה שח"י והוא בדקדוק על כל אות וזאת ועכ"ל ת' פ"ג גם נדפס ס' מנחם לנפש (השאלת הנפש) מכת"י וזיוחסין לבנו של בעל התשב"ץ (ונפטר ה"א ר'):

(צט) עתום' פסחים קי"ד ד"ס מעטל מ"ש בשם סדור רש"י ז"ל וגם מסדור ר' שמע"י בן כתו ע"ש (וע"ל אות יו"ד ס' שער וחס"י מ' פ"א ע"ש):

(ק) כ"י יודק בר קלויטום תלמיד רש"י וזינ"א ש"ב של הראב"ן וכמ"ש ס' ר"ה וזכר לרבינו שמה משפילת וכו' של קוקא וזכר ג"כ משפילת ונקרא רבינו שמ"י מודה לזק וכן שמ"י הישי"ע קוקא ס' ריג ר"ן וזכ"י ונמלכ"י פ' כ"ש ס' תקס"ה ותום' נה ס' סכ"א מחזור שלו:

חיו שתעלה על דעתי לדבר על מלאך
יוצרו אך אמרתי א' מן המפללים היה
וכו' עכ"ל. ובתוך דבריו כתב עוד ר"ת
ואל ישיאוך תוספות הרב ר' יוסף וכו'
ע"ש :

(קטע) **מהר"ר שמשון בר אליעזר**
(עיין כרך שאמר בח"ב) :

(קפ) **מהר"ר שמשון** מאסמראפולי
הוא הקדוש חיבר כמה
חבורים בקבלה כמו שהזכיר הוא ז"ל
בהקדמתו לספרו דן ידין. והיה לו מגיד.
והיה בזמן הג"ס יהושע מקראקא הרב
פני יהושע שו"ת כמו שתראה בלקוימים
שבספר הנוכרי. ובעוה"ר נהרג בשנת ת"ח
בעמדו בבכה"נ מעוטף בציציתותפילין. (קג)
(קפא) **מהר"ר שמשון בכרך** (עיין
חוט השני בח"ב) : (קד)

(קפג) **מהר"ר שמשון חסיד** (עיין
ניירות שמסן בח"ב) :

(קפג) **רבינו שמשון הכהן** (עיין
רבינו שמסן בר אברהם) :

(קפד) **מהר"ר שמשון מורפורגו**
(עיין שם לדקה בח"ב) (קה)

(קפה) **מהר"ר שמשון נחמני** (עיין
זרע שמסן בח"ב) :

(קפי) **רבינו שמשון מפרייזא** (עיין
רבינו שמסן בר אברהם) :

(קפז) **רבינו שמשון בר צדוק תלמיד**
מהר"ם חיבר ס' תשב"ץ.

כן כתוב בספר יוחסין והוא בדפוס אך
אינו מצוי. אבל ראיתי בכ"י על קלף
ישן וכן כתוב שם כמ"ש ס' יוחסין. ודלא
בקה"ד

רבינו שמשון קא) פירש זרעים ומהרות
כמפורסם ופירש גם כן שקלים ועדיות
ומדות וקנים כמ"ש החכם ר' יעקב עכסאי
בהקדמת סדר נשים המשניות להרמב"ם
ע"ש. ופי' ד' מסכתות אלו מרבינו שמשון
נאבדו ומ"כ בקובץ ישן בשם מהר"י קולון
דסתם רבינו שמשון שמביא הרב המרדכי
הוא רבי' שמשון משאנץ. ותלמידו הוא רבי'
מאיר מאינגלימיירה. וכן נראה במרדכי
דשמחות. אך מר רבינו שמשון הכהן היה
בימי רגמ"ה. ור' שמשון מפליז"א היה
בימי רבינו הם כנראה במרדכי פ' אעפ"י
עכ"ד. ורבינו תם בס' הישר הביאו הרב
גנת ורדק א"ה כלל ג' סימן י"א כתב
והרב הקדוש רבינו שמשון כשהגיד עליו
בעל החלום לאחר חצי שנה ניכר כאלו
חי וכו' ע"ש. וכן מצאתי תשו' זו בספר
הישר כ"י וקודם לזה יש תשו' מרבינו
שמשון ור"ת שכותבין זה לזה בכבוד
גדול. ורבינו שמשון כתב בתוך תשובתו
(קב) מי יגלה עפר מבין עיניך רבינו
שלמה והרי בן בתך חוגר כלי מלחמה
לעומתך. ובזאת השמח נפש צדיק אשר
זכה לצאת מחלציו בן כזה. אין אדם
מתקנא וכו'. וע"ז השיבו ר"ת אשר אמר
אדוני כי בן בת רבינו חגר כלי קרב
לעומתו ח"ו אין משיבין את האר"י אלא
בפניו. אך קובלני על חתנך ר' אליעזר
שעלה ובלבל כל העלם וצירף דברי רבינו
זקני ודברי רבינו אחי ודברי הר"ר יוסף
ורבינו חננאל ומה שפלפלת ואין על מי
להסמך ואין אנו יכולים לומר דבר בשם
אומרו. ולא לפלפל ולדקדק על דברי
שום גאון. כי אם ידעתי שפירש זה רבינו.

הנה מנחם ציון

קא) חנן לרבינו כרך כפה"ת (פח"ב ת' ז"ע) וז"ל נקרא איש ירושלים וכן שער משאנץ (ע"ל סל"ה) תלמיד
ר"ת ור"י הוקע ע' פני' שנת ק"י וגדס תוס' שאנץ מכ"י על עדיות בשם עדות נאמנה (דעסויא תקע"ג)
ועל מס' מכות בתוך ס' ס' חיים (יוחאנא תקס"א) ועל מס' בכורים בס' קבלת הבאונים (לכוב תק"ס) ועל
מס' סוטה. ופ' אנדרוניגוס בשם ווילנא חדש. ואולי הוא הר"ש ב"ר אברהם זוכר בתוס' פה"ת פ' נח לענין
קד"ש ע"ש : (קב) סימן תקפ"ה ותשובת ר"ת בסימן תקפ"ו ותקפ"ז ע"ש :

קג) ג' אב נק"ק פולנא והוא הר"ש הסוכר בסוף אמ"ר לדעת חיו"ט הדפוס ביון מולדא בס' ח' ס' קהל
משה פה"ת (ד' ווארשא) וס' מחנה דן על הסוכר בן מנחם על האדרות וס' נזיר אלק"ם שמש ומנן שמש
טובה וזרע שמש ובסקדמתו לס' דן ידיו כ' על דשורש נשמתו ה"י מדן ע"כ קרא ס' דן ידיו מחנה דן נזיר
אלק"ם ע"ש :

קד) ושמן המאור שם, נולד בוורמיישא (ס"ה) ומתחלה ה' אבד"ק גידינג וליפשיץ וכשעת מלחמת השלשים
שנה נמסר לבית האסורים על לא חסם בכפו ופדאוהו ק"ק עיר פראג להיות שם דרשן ואח"כ נקרא
לעיר מולדתו לאב"ד (ושמ"ך ער"ה חיי"ר ש' ת"ל) וז"ל נקרא ר' משה שמשון בכרך ורבי ר' נפתלי כ"ץ ה' דודו
אחי אמו וכמ"ס בהקדמת ספר חו"י לבנו ובס"ס ז"ה שם ע"ש ובזוג ב' נשא הרבנית מ' פינא אלתת בגאון
מהר"ם כ"ץ נחלל אבד"ק מין (ושמ"ך לג' בעומר ת"ע) אבי התכס בעל מעשה טובי' (ופטרה בוורמיישא
י' אב תכ"י) :

קה) וגם כפה קראקא מנינו שם משפחה זו בזכרונות פנקס הדקדק משה' ת"ך חת"י גבאי' לדקה ורופא נאמן
מומחה לרבים פו"מ דפ"ק כזה"ל הרופא ולא לו דוד בלאחמ"ר הכסיד מו"ה שמרי' מורפורגו :

(קט) ובכרל'ן נדפס שו"ת ר"ש גאון ורה"ג מכי' ווקראים בשם וכרון לראשוניס ובמאינך (תרל"ג) נדפס אהרת רש"ג כולל ס' תוי"א עד זמנו ובס' קרינייס סוף מאמר ה' הביא ס' האמונות לר"ש (ואולי לז"ל לרס"ג) ופי'

מערכת

ש

גדולים

(קל"ז) **מהר"ש די פאם** קיב) עיין מהר"ר יוסף אירנאז' :

(קל"ח) **מהר"ש הוסטא** עיין מהר"ר חזקיה די סילוא) :

קונטרס אחרון.

שניאור כ' מהרש"ל נישט גיטן פ"ד סימן כ"ו דלחד כוס שס אכיו מאיר ושס אכיו האסס אורי. והיו מחלוקת כילד יקראו הילד. ולשום שלום קראושו שניאור כלומר שני אור מאיר אורי עכ"ל. ומ"מ - נראה דשם שניאור קדמון. דרבינו יונה כתב משם רבו מ' שניאור כמ"ג כס"ג ח"א (עי' רבינו יונה החסיד מנינודל). וכן רבינו אחרים קראו בשמותם שניאור. ועל כן קראו לילד הנזכר שניאור דיש שס זה בעולם ורמזו בו שני המאורות. מאיר אורי :

רבינו שרירא ורב האי בנו נאונים עשו חיבוריהם בהלכות ופירושים והתשו' בל' ערבי. כמ"ש מעתיק פי' המשנה להרמב"ם בהקדמתו לסדר נזיקין שנפל בגורלו להעתיקו ושמו רבי שלמה בר' יוסף מסרקוסטה. וכבר כתבתי אני הדל כח"ב (עיין שערי שבועות נח"ב) שראיתי שערי שבועות לרבינו האי נאון והמה בכתובים בלשון ערבי צח וקורין לו נחאווי' :

(קל"ה) **רשב"ט** קי) שמביא המרדכי היה חתנו של ראב"ן, כמ"ש בהגהות מיימוניות בדיני הגעלה אחר הלכות חמץ :

(קל"ו) **מהר"ש נעים** (עיין מהר"ר יצחק הכהן ב"מ יהודה הכהן: קיא)

ת.

לפעמים הרשב"א כותב ומורי רבינו יונה ומורנו הרמב"ן וכו' ע"ש :

ולכל הדברות תלמידיו רבינו יונה לא מבעיא דאין הרמב"ן מכללם שהוא רבו של רבינו יונה ולא תלמידו. והרי בפירוש ברכות להר"ף שהוא מרבינו יונה ריש פרק שלשה שאכלו כתוב ומורי הרמב"ן, ואם הוא לשון רבינו יונה הראית לדעת שהוא רבו. ואם הוא לשון תלמידיו הרי דהרמב"ן לאו מכלל תלמידיו רבינו יונה, כי פירוש ברכות מיוחס לתלמידיו רבינו יונה כידוע, וכמו שכתבתי כך נראה למורי הרב נר"ו תדיר. אלא דעכ"ז אפשר דהיו כותבים איזה לשון מרבינו יונה בכתבו וכלשונם. וא"כ הרי מבואר דודאי אין הרמב"ן מכלל תלמידיו רבינו יונה

(ה) **תלמידיו רבינו יונה** כתב הרב פרי מגדים על י"ד בהקדמתו וז"ל תלמידיו רבינו יונה הם מסתמא הרמב"ן והרשב"א כי שניהם למדו אצל רבינו יונה והרשב"א למד אצ"כ אצל הרמב"ן עכ"ל. ועמו הסליחה, חדא דהיות מוסכם הוא דרבינו יונה היה תלמיד הרמב"ן כמ"ש הרב ס' יוחסין, כי הוא היה תלמיד מהר"י אבוהב בספרדופשיטא דאינהו בקיאי ברבינו יונה שהוא ספרדי ולא היו כ"כ רחוקים בזמן והכי נקישו האחרונים בדוכתי טובא כספריהם דהרמב"ן היה גדול הדור והיה תלמיד מרבינו עזרא מבעלי התוס' ורבינו יונה היה תלמידו, והרשב"א תלמיד גמור מרבינו יונה וזמנן דלמד לפני הרמב"ן. ולכן

הנה מנחם ציון

בקי מאוד נסתרות וכמ"ש הרמב"ן סוף בראשית וז"ל כ' רש"ג שמסרו תכמים הכרת פנים וסדר שרטוטין מקלסם אגורים כפ' זה ספר תולדות אדם ומקלסם כפ' זכר ונקבה בראש ואין מוסרין סתרי תורה אלא כמי שרואין בו סימנים שראוי נכ" ע"ש ובמלחמות הי פ"ה דתוכיות ע"ש :

קי) י"א דהוא ר"ת שמעון בר טובי' (שס"ק) וי"א דר"ת מרמזים ל' שמואל בר טובי' (שז"ת מהרש"ל כ"ט) ומקום א' קוראין אותו ר"ש בר גערוגלי והוא כס"ל כלל ז"ב ע"ש ולפי"ז לק"מ קוש' הנה סר"א פולגא על מהרש"ן ע"ש ואני לא כדברי זה ולא כד"ו והעיקר כ"ל דר"ת מרמזים ל' שמעון בר' טובי' שחי' ס' בשו"ת וכמ"ש כס' קוה"ד וכס"ד וס' כס' תתק"ה (ומ"ש במפתחות סס"ד רש"י דתתק"ה ע"ש הוא וז"ל תתק"ה) :

קיא) ר"ת שלמה נעים וכאשר יעיד חת"י ממש ע"ס א' הנמלא תת"י ידיר רבב מו"ה מוהר"ק נ"י מדאמברנאוה, וכ"ה נזכר בשו"ת בתי כהונה לרבו :

קיב) ר"ת מו"ה שלמה די פאם וס' אבד"ק ליוורנא עש"ת דברי יוסף בענין תיקת מלכה בכתב אשורית ע"ש ושמ"ך ש' סת"ן ועוד נזכר שס זה כמק"א והוא נלקט הקמת אר"ת בל' חו"מ ע"ש :

מערכת ת גדולים ק

בב"י י"ד הלכות טרפות בזמן הרא"ם
חיבר שו"ת ונדפסו בספר תמ"ת ישרים.
והאריך בשבחו ויחסו ס' קורא הדורות
דף ל"ד : א)

מהר"ר תם נ' יחיא הפליא לחבר חכורים
על הרי"ף מעשה נסים במקום
שלא יש הר"ן. ועל דברי הר"ן ספר על
הנסים וס' ברוב דיני הגמרא ופירושים
ודרושים וחכורים וספרים בשאר חכמות
ותשובות לאלפים. ובשרפה נשרף הכל
ולא נשאר כ"א מעט תשובות מהדורא
קמא והיה בזמן הרא"ם ומהר"י סאימאצק
ומהר"א הלוי ומהר"א ירושלמי וסיעתם.
וספר התשובות הוא ספר אהלי תם שבס'
תמ"ת ישרים. וקצת משבחו כתב מהר"ר
בנימן כוטאל בהקדמה ע"ש :

יונה. אלף אפי' הרשב"א דהיה ודאי
תלמיד רבינו יונה כס"ש הוא עצמו הדיר.
מ"מ נ"ל דאינו ככלל הלמדיו רבינו יונה.
כי גדול הוא הרשב"א ופקיע שמייה.
ומימי נעוריו כבר התחיל לכתוב חידושי
לעצמו ויהיו נקראים על שמו. וזה פשוט
בעיני :

ג) רבינו תם בן כתו של רש"י. עיין
לעיל במערפת היו"ד. (עיין
רבינו יעקב בר מאיר) :

ג) רבינו תם מאנרדיאנס (ע' רבינו
יעקב בר מאיר. ועיין ס' הישר
של מוסר נח"ב) :

ד) מהר"ר תם נ' יחיא בן הרבמהר"ר
דוד נ' יחיא שמוכירו סרן

הנה מנחם ציון

א) נפטר בשנת כ"ב :

ה' יתקננו בעצה טובה ויטהר לבנו לעבודתו ויוכנו לעסוק לשמה בתורתו תורת
חיים כל הנשמה תהלל יה הללויה, ומרומם על כל ברכה ותהלה,

תושלבע.

